

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
กรณีศึกษาตลาดชุมชนชาวมอญ หมู่ที่7 ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ

สิงหาคม 2558

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
กรณีศึกษาตลาดชุมชนชาวมอญ หมู่ที่ 7 ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ

สิงหาคม 2558

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
กรณีศึกษาตลาดชุมชนชาวมอญ หมู่ที่7 ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ

สิงหาคม 2558

เกษรา ขรรค์ชัย. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

กรณีศึกษาตลาดชุมชนชาวมอญ หมู่ที่7 ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. สารนิพนธ์ ปร.ม.

(นโยบายสาธารณะ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: อาจารย์ ดร.นิติ มณีกาญจน์.

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมและปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ตลาดชุมชนชาวมอญ หมู่ที่7 ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่พักอาศัยในพื้นที่ หมู่ที่7 ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำนวน 160 คนโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ ระเบียบวิธีการศึกษาในครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 1 กลุ่ม การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม และการวิเคราะห์ความแปรปรวน

ผลการศึกษาพบว่า

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 106 คน มีอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 67 คน การศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 61 คน มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย จำนวน 87 คน อาศัยในพื้นที่เป็นเวลา 20 ปีขึ้นไป จำนวน 121 คน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในพื้นที่ตลาดชุมชนชาวมอญ หมู่ที่7 ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรีพบว่าในภาพรวม ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้แก่ เพศ อาชีพ และระยะเวลาอาศัยในพื้นที่

PEOPLE'S PARTICIPATION IN CULTURAL TOURISM MANAGEMENT
: A CASE STUDY CHAOMON COMMUNITY MARKET MOO7 KOHKRET NONTHABURI

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Public Administration Degree in Public Policy
at Srinakharinwirot University

August 2015

Ketsara Khunchai. (2015). *People's Participation in Cultural Tourism Management: A Case Study Chaomon Community Market Moo7 Kohkret Nonthaburi*. Master's Project, M.P.A. (Public Policy). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor: Dr. Niti Maneeekarn.

The research aimed at studying the patterns of participation and factors that impacts on people's participation in cultural tourism management in Chaomon Community Market Moo7 Kohkret Nonthaburi. The sample size consisted of 160 peoples in Moo7 Kohkret Nonthaburi by Accidental Sampling. Data were collected through questionnaire and analyzed by statistical methods (Frequency, Percentage, Mean, and Standard Deviation: S.D, One Sample t-test, Independent Sample t-test and Analysis of Variance – ANOVA: F-test.)

The results as the following:

Most of the sample were women, ages over 51 years old, high school education, the occupation were private business/merchant and lived in area over 20 years. In general, People in Chaomon Moo7 Kohkret Nonthaburi have a high level of participation in cultural tourism management. The aspect of policy implementation and receive benefit from policy have a high level. The topics of policy planning and policy evaluation have a medium level. Factors that effect of people participation in cultural tourism management included gender, occupation and period of living in area.

สารนิพนธ์

เรื่อง

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
กรณีศึกษาตลาดชุมชนชาวมอญ หมู่ที่ 7 ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
ของ
เกษรา ขรรค์ชัย

ได้รับการอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คนบดบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.2558

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....
(อาจารย์ ดร.นิติ มณีกาญจน์)

.....ประธาน
(อาจารย์ ดร.นิติ มณีกาญจน์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.มานะชญ์ อารีย์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.จิรภา พุทธทรัพย์)

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของ อาจารย์นิติ มณีกาญจน์ อาจารย์ที่ปรึกษา สารนิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆในการศึกษา ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์มานิษฐ์ อารีย์ และ อาจารย์จิรภา พฤษ์พาดิ ที่ให้ข้อเสนอแนะ และคำแนะนำในการแก้ไขข้อบกพร่อง ในการสอบเค้าโครงสารนิพนธ์และการสอบปากเปล่า

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทุกท่านที่ให้ความรู้และประสิทธิภาพวิชาให้แก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณประชาชนในพื้นที่หมู่ที่ 7 ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรีที่ให้ความกรุณาตอบแบบสอบถามให้แก่ผู้วิจัย

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ เพื่อนรปม.รุ่นที่ 7 และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่กรุณาให้ความช่วยเหลือ และให้กำลังใจ ทำให้เกิดผลสำเร็จในการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้

เกษรา ขรรค์ชัย

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
สมมติฐานในการวิจัย.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	7
แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม.....	13
แนวคิดการนํานโยบายไปปฏิบัติ.....	21
ข้อมูลพื้นฐานเกาะเกร็ด.....	26
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	32
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	36
การกำหนดประชากรและการสุ่มตัวอย่าง.....	36
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	37
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	38
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	39
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	41

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
5	
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	60
ความมุ่งหมาย สมมติฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
อภิปรายผลการวิจัย.....	64
ข้อเสนอแนะ.....	66
บรรณานุกรม.....	68
ภาคผนวก.....	71
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	76

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ.....	41
2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ.....	41
3 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามการศึกษา.....	42
4 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพ.....	42
5 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระยะเวลาอาศัยในพื้นที่.....	43
6 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม.....	44
7 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน.....	45
8 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	46
9 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์.....	47
10 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล.....	48
11 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม.....	49
12 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน.....	50
13 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ.....	51

บัญชีตาราง(ต่อ)

ตาราง	หน้า
14 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	
ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์.....	52
15 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	
ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล.....	53
16 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	
จำแนกตามเพศ.....	54
17 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	
จำแนกตามอายุ.....	55
18 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	
จำแนกตามการศึกษา.....	56
19 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	
จำแนกตามอาชีพ.....	57
20 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	
จำแนกตามระยะเวลาอาศัยในพื้นที่.....	58
21 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน	
ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในพื้นที่ตลาดชุมชนชาวมอญ หมู่ที่7	
ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี.....	59

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....

6

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การท่องเที่ยวเป็นกลไกหนึ่งในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจให้เกิดการพัฒนาโดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวในเมืองไทยมีบทบาทสำคัญในด้านเศรษฐกิจของประเทศไทย ในแต่ละปีสามารถสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศในรูปแบบเงินตราต่างประเทศปีละหลายแสนล้านบาท รวมทั้งสร้างกระแสเงินหมุนเวียนภายในประเทศจากคนไทยเที่ยวไทยเป็นจำนวนแสนล้านบาทเช่นเดียวกัน ตั้งแต่ในปีพ.ศ. 2550 มีการจ้างแรงงานในด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการประมาณ 2,342,960 คน และมีเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เช่นในปีพ.ศ. 2554 มีการจ้างแรงงานประมาณ 2,545,710 คน (กระทรวงแรงงาน. 2557: ออนไลน์)

หากมองในระดับชุมชนท้องถิ่นการท่องเที่ยวยังมีส่วนในการส่งเสริมรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่นอย่างมาก เพราะเมื่อเกิดการท่องเที่ยวจึงก่อให้เกิดรายได้ เนื่องจากการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่มีความเกี่ยวเนื่องกับกิจกรรมบริการด้านอื่นๆ มากมาย เช่น โรงแรม รีสอร์ท ที่พัก ภัตตาคาร ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก ฯลฯ และเมื่อเกิดการจ้างงาน เท่ากับเป็นการกระจายรายได้ให้กับชุมชน ทำให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนไม่ต้องอพยพไปทำงานที่อื่น

ส่วนในด้านวัฒนธรรม การท่องเที่ยวถือว่าเป็นส่วนหนึ่งในการสืบทอดวัฒนธรรมประเพณี เพราะทำให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ทางวัฒนธรรมจากรุ่นสู่รุ่น และยังเป็นการรักษาวัฒนธรรมและประเพณีต่างๆ ไม่ให้เลือนหายไปตามกาลเวลา นอกจากนี้การท่องเที่ยวสามารถกระตุ้นในประชาชนหันมาสนใจวิถีชีวิตท้องถิ่นมากขึ้น เมื่อการท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในหลายด้านอย่างชัดเจนเช่นที่กล่าวมา ทำให้หน่วยงานต่างๆ รวมตัวกันจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น เพราะนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเดินทางไปท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและเป็นแหล่งที่มีการจัดกิจกรรมการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว

ในทางกลับกันเมื่อการท่องเที่ยวสร้างความเจริญรุ่งเรืองและสร้างประโยชน์มากมายในหลายด้านแล้ว แต่หากขาดความระมัดระวังสามารถก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมหรือผลกระทบในทางลบได้เช่นกัน เช่น ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวเป็นผลกระทบที่เห็นได้ชัดเจนและก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ชุมชนในท้องถิ่นที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่สุด สาเหตุของความเสื่อมโทรมและความเดือดร้อนแก่ชุมชนนั้นเกิดจากหลายสาเหตุ ได้แก่ นักท่องเที่ยวไม่ช่วยกันรักษาสิ่งแวดล้อมและยังไม่เข้าใจการท่องเที่ยวแบบรู้คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวหรือสิ่งแวดล้อม โดยนักท่องเที่ยวมีการทิ้งขยะไม่

เป็นที่ทำให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยและเกิดมลภาวะต่างๆ ส่วนผลกระทบทางด้านสังคม เริ่มจากการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการสร้างงานและการกระจายรายได้ออกสู่ชุมชนซึ่งในบางครั้งประชาชนบางกลุ่มมักจะหาโอกาสหาทำไร ชูตริต หลอกหลวงนักท่องเที่ยว ก่อให้เกิดปัญหาความเสื่อมถอยด้านความประพฤติของคนในชุมชน สุดท้ายผลกระทบต่อด้านศิลปวัฒนธรรมคือการรับเอาวัฒนธรรมภายนอกของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวได้รับความนิยมน่าเป็นสิ่งที่ดีงาม เช่น ค่านิยม การแต่งตัว รูปแบบวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ซึ่งทำให้เกิดการเลือนหายไปของวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมของชุมชนท้องถิ่น และการมุ่งเน้นทางด้านธุรกิจมากขึ้น เพื่อที่จะขายผลผลิตและงานศิลปหัตถกรรมให้ได้ปริมาณมาก งานหรือสินค้าซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวนั้นขาดความประณีตบรรจงตามแบบดั้งเดิม ทำให้คุณค่าของงานศิลปหัตถกรรมลดลงจากที่เคยเป็นในอดีต (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา; และ เพ็ญศิริ ศรีคำภา. 2557: 107-109) และเมื่อค่านิยม วิถีชีวิตของคนในชุมชนท้องถิ่นมีการเปลี่ยนแปลงทำให้ประชาชนในท้องถิ่นไม่ได้ตระหนักถึงเรื่องจิตสำนึกในการอนุรักษ์หวงแหนคุณค่าของศิลปะ วัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว อาจจะทำให้เป็นจุดเริ่มต้นของความเสื่อมถอย และนำมาซึ่งความสูญเสียสมดุลระหว่างวิถีชีวิต วัฒนธรรมดั้งเดิมกับการรับค่านิยมและวัฒนธรรมจากภายนอก เพราะฉะนั้นไม่เป็นผลดีอย่างแน่นอนหากการท่องเที่ยวเข้ามาเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมดั้งเดิมที่ควรอนุรักษ์เอาไว้ไปหมด

เมื่อการท่องเที่ยวเจริญเติบโตและขยายตัวมากขึ้น ทำให้เกิดผลกระทบหลากหลายด้านต่อชุมชนและทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างเห็นได้ชัดเจน จึงเกิดกระแสเรียกร้องการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น ซึ่งกระแสดังกล่าวได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีทั้งภาครัฐ และเอกชน จึงเกิดกระบวนการเคลื่อนไหวของการท่องเที่ยวที่ก้าวหน้าเพื่อก่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนเพื่อแก้ปัญหาผลเสียต่อทรัพยากรท่องเที่ยวขึ้น ต่อมาการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา ที่นครริโอ เดอจาเนโร ประเทศบราซิล เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2535 ได้มีการลงนามรับรองเอกสาร “แผนแม่บทโลกหรือแผนปฏิบัติการ 21 หรือ Agenda 21” นับเป็นแผนแม่บทของโลกสำหรับการดำเนินงานที่ทำให้เกิดการพัฒนายั่งยืน ซึ่งสำหรับการท่องเที่ยวแล้วได้ก่อให้เกิดแนวคิดการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ นั่นคือการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมขึ้นกล่าวคือ เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการให้ความรู้และประสบการณ์ใหม่ทางด้านวัฒนธรรม เช่นวิถีชีวิต ศิลปะ พิธีกรรม ประเพณีที่เกิดขึ้นภายในชุมชนท้องถิ่นตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ภายใต้การบริหารจัดการที่ชุมชนนั้นมีส่วนร่วม (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา; และ เพ็ญศิริ ศรีคำภา. 2557: 4)

ผู้วิจัยเห็นว่าหน่วยงานในภาครัฐหลายหน่วยงานของประเทศไทยได้รับเอาแนวคิดดังกล่าวมาผลิตเป็นนโยบาย และผลักดันจนเกิดโครงการต่างๆขึ้นมา โดยสิ่งที่ผู้วิจัยสนใจจะศึกษาในการบริหารจัดการโครงการดังกล่าว ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติหรือไม่

อย่างไร และปัจจัยใดที่ทำให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม โดยพื้นที่ที่ผู้วิจัยต้องการจะศึกษาคือพื้นที่เกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เนื่องจากว่าจังหวัดนนทบุรีเป็นเมืองเก่าแก่มากมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีมีความเป็นมาทางประวัติศาสตร์อันยาวนานกว่า 460 ปี และมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรมากมาย เช่น วัดสวนแก้ว วัดชลประทานรังสฤษดิ์ วัดกุฎี เกาะเกร็ด ตลาดน้ำไทระน้อย ตลาดน้ำบางคูเวียง เป็นต้น สำหรับแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เป็นที่รู้จักมากที่สุดคือ “เกาะเกร็ด” รู้จักกันในฐานะแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมไทย-มอญ ซึ่งมีประวัติความเป็นมาที่เก่าแก่และเรื่องราวทางวัฒนธรรมปรากฏอย่างมากมาย นับว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่อยู่คู่กับจังหวัดนนทบุรีมายาวนาน แม้กระทั่งในคำขวัญประจำจังหวัดยังมีการกล่าวถึงสถานที่แห่งนี้ “พระตำหนักสง่างาม ลือนามสวนสมเด็จ เกาะเกร็ดแหล่งดินเผา วัดเก่านามระบือ เลื่องลือทุเรียนนนท์ งามน่ายลศูนย์ราชการ”

เกาะเกร็ดเริ่มเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่รู้จักนับตั้งแต่โครงการ Amazing Thailand ปี พ.ศ.2541 รัฐบาลมีนโยบายผลักดันให้เป็นปีการท่องเที่ยวของไทย (สุภัทรา โกษะโยธิน. 2547: 61) ประกอบกับทางหน่วยงานราชการจังหวัดนนทบุรีได้มีการนำวิถีชีวิตชาวมอญในเกาะเกร็ดมาประชาสัมพันธ์จนเป็นที่รู้จักและได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเรื่อยมา ทำให้เกาะเกร็ดกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากประชากรที่ตั้งถิ่นฐานอยู่บนเกาะเกร็ดส่วนใหญ่จะเป็นเชื้อชาติมอญ ซึ่งชาวไทยเชื้อสายมอญที่เกาะเกร็ดมีการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีมอญไว้เป็นอย่างดี โดยจุดประสงค์ของการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวที่เกาะเกร็ดเพื่อเที่ยวชมศิลปะ ทัศนกรรมพื้นบ้านเช่น กวนอาม่านเป็นพิพิธภัณฑสถานเครื่องปั้นดินเผา โดยมีการสาธิตการทำเครื่องปั้นดินเผา และจัดแสดงเครื่องปั้นดินเผามอญลายโบราณมากมาย และนอกจากนี้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาศึกษาวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตชาวมอญ เช่น อาหารพื้นบ้านที่มีชื่อเสียงของเกาะเกร็ด คือ ข้าวแช่ชาวมอญ ทอดมันหน่อกะลา ขนมหวานหลากหลายชนิด เมื่อจุดประสงค์หลักของการเดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเกร็ดของนักท่องเที่ยวคือการเยี่ยมชมศิลปวัฒนธรรม โบราณสถาน วิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น ทางองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเกร็ด ร่วมกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จึงมีการจัดโครงการร้อยรักษ์วัฒนธรรมไทย-มอญเกาะเกร็ดขึ้น เมื่อปี พ.ศ.2554 (องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเกร็ด. 2557: ออนไลน์) เพื่อเป็นการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวมอญเกาะเกร็ดให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งโครงการนี้จะมีการจัดแสดงนาฏศิลป์มอญของเด็กและเยาวชนในเกาะเกร็ดเป็นประจำทุกสัปดาห์ นอกจากโครงการร้อยรักษ์วัฒนธรรมไทย-มอญที่เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวที่เกาะเกร็ดเพื่อเที่ยวชมและศึกษาวัฒนธรรมแล้ว ยังมีการจัดกิจกรรมประเพณีต่างๆ เช่นการแห่หางหงส์ธงตะขาบ แห่น้ำหวาน ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ซึ่งนับว่าเป็นเทศกาลครั้งยิ่งใหญ่ของชาวมอญเกาะเกร็ดเพื่อเผยแพร่ขนบธรรมเนียมประเพณีให้นักท่องเที่ยวที่

เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวที่เกาะเกร็ดได้เห็นถึงการสืบสานวัฒนธรรมอันเก่าแก่ของเกาะเกร็ดอีกด้วย ดังนั้นเกาะเกร็ดจึงเป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงและได้รับความนิยมที่สุดของจังหวัดนนทบุรีในขณะนี้

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญ หมู่ที่ 7 ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เนื่องจากวัฒนธรรมพื้นฐานของชุมชนชาวมอญมีเอกลักษณ์มากกว่าชุมชนอื่น และเพื่อนำผลจากการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและเป็นประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นต่อไปในอนาคต

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชน ในพื้นที่ตลาดชุมชนชาวมอญ หมู่ที่ 7 ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชน ในพื้นที่ตลาดชุมชนชาวมอญ หมู่ที่ 7 ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษามีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนี้ ทำให้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมและปัจจัยในการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในพื้นที่ตลาดชุมชนชาวมอญ หมู่ที่ 7 ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่ตลาดชุมชนชาวมอญ หมู่ที่ 7 ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี มีจำนวนทั้งสิ้น 355 คน (ที่ว่าการอำเภอปากเกร็ด. เมษายน 2558)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ ประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่ตลาดชุมชนชาวมอญ หมู่ที่ 7 ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำนวน 160 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระประกอบด้วย

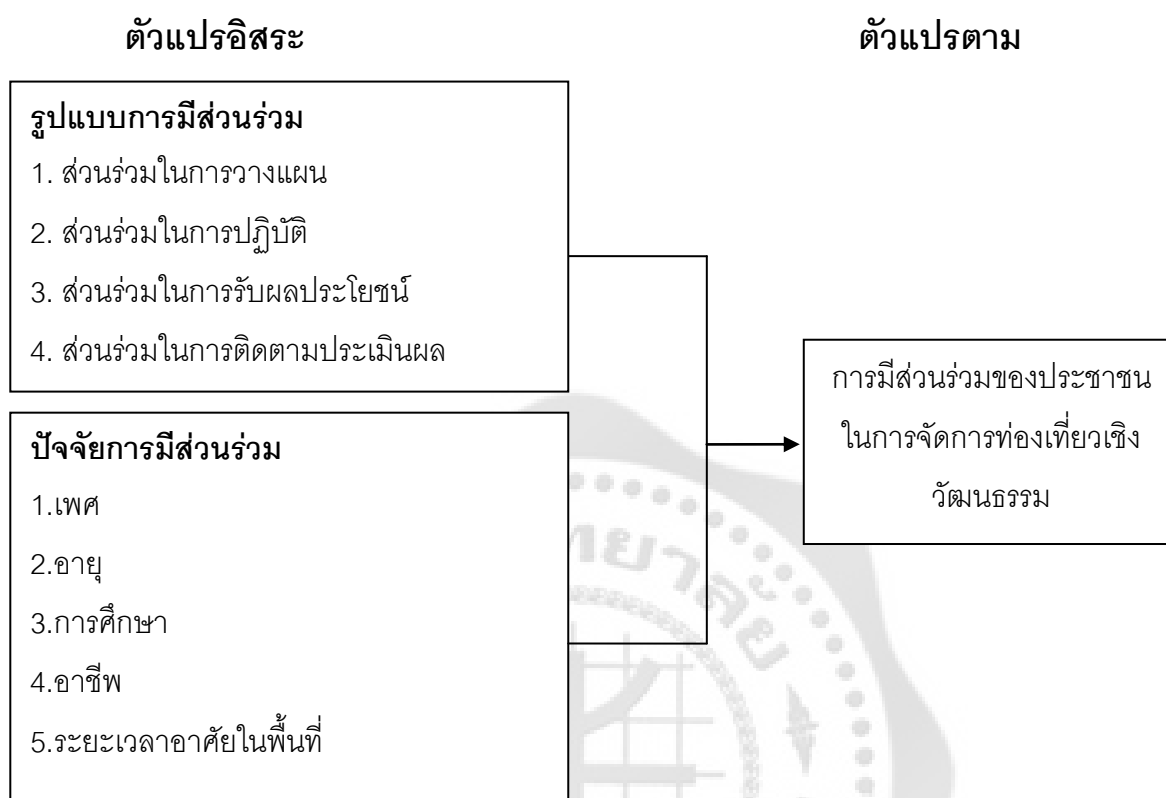
1. รูปแบบการมีส่วนร่วม
 - 1.1 ส่วนร่วมในการวางแผน
 - 1.2 ส่วนร่วมในการปฏิบัติ
 - 1.3 ส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์
 - 1.4 ส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล
2. ปัจจัยการมีส่วนร่วม
 - 2.1 เพศ
 - 2.2 อายุ
 - 2.3 การศึกษา
 - 2.4 อาชีพ
 - 2.5 ระยะเวลาอาศัยในพื้นที่

ตัวแปรตาม การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

นิยามศัพท์

1. ตลาดชุมชนชาวมอญ หมายถึง หมู่ที่ 7 (บ้านโองอ่าง) ต.เกาะเกร็ด จ.นนทบุรี ครอบคลุมพื้นที่ตั้งแต่ท่าเรือวัดปรายยิกาวาสวรวิหารถึงบริเวณสะพานข้ามก่อนวัดไผ่ล้อม ลักษณะพื้นที่มีร้านค้าตลอดสองข้างทางเดิน สามารถเดินเที่ยวชมซื้อสินค้าไปตามเส้นทาง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนในระดับมากที่สุด
2. ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติในระดับมากที่สุด
3. ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ในระดับมากที่สุด
4. ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลในระดับมากที่สุด
5. ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแตกต่างกัน
6. ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแตกต่างกัน
7. ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแตกต่างกัน
8. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแตกต่างกัน
9. ประชาชนที่มีระยะเวลาอาศัยในพื้นที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน
2. แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
3. แนวคิดการนำนโยบายไปปฏิบัติ
4. ข้อมูลพื้นฐานเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในกรณีของประเทศไทยแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนได้เกิดขึ้นจากเหตุการณ์สำคัญมากมายช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ในช่วงพ.ศ.2484-2488 มีขบวนการเสรีไทยเกิดขึ้น ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนในขบวนการเสรีไทยนับเป็นการร่วมต่อสู้เพื่อกู้ชาติไทย ต่อมาได้มีเหตุการณ์การมีส่วนร่วมที่สำคัญอย่างต่อเนื่อง เช่น การมีส่วนร่วมของประชาชนในการสร้างขบวนการสันติภาพ พุทธศักราช 2495 การมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อต่อต้านรัฐบาล 14 ตุลาคม 2516 และเหตุการณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อเรียกร้องให้มีการปฏิรูปการเมือง เดือนพฤษภาคม 2535 (พฤษภาทมิฬ) จึงเป็นผลให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดแนวทางเพิ่มการมีส่วนร่วมของพลเมืองไทยและให้ความสำคัญกับการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้มุ่งส่งเสริมการสร้างประชาธิปไตย แบบมีส่วนร่วมมากขึ้น ทำให้คำว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนได้รับการกล่าวถึงมากขึ้นในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของภาครัฐและภาคเอกชนนับแต่นั้น (ถวิลวดี บุรีกุล. 2552: 35-51)

ความหมายและลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน

อรทัย ก๊กผล (2551: 16) กล่าวไว้ในคู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน มุลินธิปริญาโท นักบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในปัจจุบัน คือกระบวนการที่ประชาชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ แลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็น เพื่อแสวงหาทางเลือก และการตัดสินใจต่างๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงควรเข้าร่วมในกระบวนการนี้ตั้งแต่เริ่มจนกระทั่งถึงการติดตามและประเมินผล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจและการรับรู้เรียนรู้ การปรับเปลี่ยนโครงการร่วมกันซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย

ศิริกุล กลวิวัฒน์ (2546: 19-21) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึงการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมพัฒนาด้วยความสมัครใจตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดเพื่อพัฒนาชุมชนของตนด้วยความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกัน และได้รับประโยชน์จากการพัฒนานั้น โดยประชาชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนการปฏิบัติงาน ตั้งแต่ค้นหาปัญหา วางแผน ดำเนินการ รับผลประโยชน์จากการพัฒนา และติดตามประเมินผล เพราะในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาประชาชนเป็นผู้กำหนดความต้องการในการแก้ไขปัญหาของชุมชนด้วยตัวเอง

ระดับการมีส่วนร่วม ต้องเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วยความเต็มใจและสมัครใจ อาจเกิดขึ้นอย่างฉับพลันหรือเกิดจากการชักชวนก็ได้ แต่ต้องไม่ถูกบังคับ อาจเป็นการมีส่วนร่วมร่วมในการเสียสละบางสิ่งบางอย่างเป็นต้นว่า แรงงาน เงิน วัสดุ เวลา ความคิด หรือการมีส่วนร่วมเป็นกรรมการต่างๆ ซึ่งจะต้องมีความรู้สึกรับผิดชอบ เสียสละและร่วมกิจกรรมพัฒนาในขอบเขตที่กว้างขวางกว่าผู้ไม่ได้เป็นกรรมการ

พาลาภ สิงหเสนีและคณะ (2545: 8) ให้ความหมายของแนวคิดการมีส่วนร่วมว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนพัฒนาการรับรู้ สติปัญญา และความสามารถในการตัดสินใจกำหนดชีวิตจนถึงภาวะสุขภาพได้ด้วยตนเอง ตลอดจนต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดความต้องการของตนเอง การตัดสินใจใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ สามารถที่จะแสดงออกซึ่งความต้องการของตน และได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาต่างๆในท้องถิ่น

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2526: 20) ได้กล่าวความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า การที่ประชาชนได้รับการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนในการคิดริเริ่ม การร่วมพิจารณาตัดสินใจ การเข้าร่วมมือกันปฏิบัติการและการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ ที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อประชาชน โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการร่วมมือพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชนและเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาชน

คณินิจ ศรีบัวเอี่ยมและคณะ (2545: 14) ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจเรื่องต่างๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติ ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ รวมตลอดจนการควบคุมโดยตรงจากประชาชน นอกจากนี้ยังได้แบ่งการมีส่วนร่วมเป็น 6 ระดับ โดยจำนวนประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในแต่ละระดับจะมีจำนวนตรงข้ามกับระดับการของการมีส่วนร่วม ยกเว้นในระดับการควบคุมโดยประชาชนที่มีทิศทางไปในแนวทางเดียวกัน สามารถแสดงได้ดังนี้

1. การให้ข้อมูล เป็นวิธีที่ง่ายที่สุดของการติดต่อระหว่างผู้วางแผนโครงการและประชาชน เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้วางแผนโครงการหรือกิจกรรมนั้นๆ แต่ไม่เปิดโอกาสให้มีการแสดงข้อคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องใดๆ เช่นการแถลงข่าว การแจกข่าว การแสดงนิทรรศการ การทำหนังสือพิมพ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรม

2. การเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน โดยผู้วางแผนโครงการเชิญชวนให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อมูลมากขึ้นและเพื่อให้ประเด็นในการประเมินผลชัดเจนยิ่งขึ้น เช่นการสำรวจ การบรรยายให้ประชาชนฟังถึงกิจกรรมและรับข้อคิดเห็น

3. การปรึกษาหารือ เป็นการเจรจาอย่างเป็นทางการระหว่างผู้วางแผนโครงการและประชาชน เพื่อประเมินความก้าวหน้าหรือระบุประเด็นหรือข้อสงสัยต่างๆ เช่นการจัดประชุม การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ การเปิดกว้างรับข้อคิดเห็น

4. การวางแผนร่วมกัน เป็นลักษณะของการมีส่วนร่วมที่กว้างขึ้น มีความรับผิดชอบร่วมกันในการวางแผนและผลที่เกิดขึ้น ใช้สำหรับประเด็นที่ซับซ้อนและมีข้อโต้แย้งมาก เช่นกลุ่มที่ปรึกษา การเจรจา

5. การร่วมปฏิบัติ เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยดำเนินกิจกรรมร่วมกัน

6. การควบคุมโดยประชาชน เป็นระดับสูงสุดของการมีส่วนร่วมหรือเป็นการแก้ปัญหาข้อขัดแย้งที่มีอยู่ทั้งหมด เช่นการลงประชามติ

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และ ถวิลวดี บุรีกุล (2549: 32-33) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนคือการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมืองและการบริหาร มีการกระจายอำนาจในการตัดสินใจและการจัดสรรทรัพยากรต่างๆ ในระหว่างประชาชนให้เท่าเทียมกัน อำนาจในการตัดสินใจและการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ นั้น จะส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วม สามารถจัดแบ่งขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ส่วนร่วมในการวางแผน ประกอบด้วยการรับรู้ เข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการวางแผน และร่วมวางแผนกิจกรรม

ขั้นที่ 2 ส่วนร่วมในการปฏิบัติ/ดำเนินการ ประกอบด้วยการเกี่ยวข้องกับการดำเนินการในกิจกรรมต่างๆ และการตัดสินใจ

ขั้นที่ 3 ส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ เป็นการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์หรือผลของกิจกรรม หรือ ผลของการตัดสินใจที่เกิดขึ้น

ขั้นที่ 4 ส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล เกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะประเมินประสิทธิผลของโครงการ กิจกรรมต่างๆ และพิจารณาวิธีการที่จะดำเนินการต่อเนื่องต่อไป ประชาชนจะเข้ามาเกี่ยวข้องกับการคิดเกณฑ์ในการประเมินโครงการ หรือกิจกรรมต่างๆ ด้วย ซึ่งผลของกระบวนการ

ประเมินนี้จะกลายเป็นปัจจัยนำเข้าไปในกระบวนการมีส่วนร่วมขั้นที่ 1 ซึ่งเป็นขั้นตอนของการวางแผนต่อไป

ถวิลวดี บุรีกุล (2552: 18-19) กล่าวว่าความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความ เป็นอยู่ของประชาชน โดยการให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผนและร่วมปฏิบัติ ตลอดจนการควบคุมโดยตรงจากประชาชน

การให้ประชาชนมีส่วนร่วมนั้นสามารถทำได้หลายระดับขึ้นอยู่กับการให้ความสำคัญต่อประชาชนมากน้อยต่างกัน ซึ่งระดับขั้นของการมีส่วนร่วมมีหลายระดับเช่น

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making)
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation)
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit)
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

Arnstein (อรทัย ก๊กผล. 2552: 19-20; อ้างอิงจาก Arnstein. 1969) กล่าวถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการนำการมีส่วนร่วมของประชาชนไปสู่การปฏิบัติ ต้องเข้าใจว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นคำที่มีความหมายกว้างขวางครอบคลุมการมีส่วนร่วมของประชาชนหลากหลายระดับ ตั้งแต่การแจ้งให้ประชาชนรับทราบการดำเนินโครงการของประชาชนหลังจากผู้บริหารตัดสินใจแล้ว การจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน การให้ประชาชนมาร่วมในการปลูกป่า เก็บขยะ โดยประชาชนอาจไม่ได้ร่วมคิด ดังนั้นเพื่อทำให้เกิดความชัดเจนและสามารถพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ในอนาคต การเข้าใจเรื่องระดับการมีส่วนร่วมเป็นเรื่องสำคัญ มีนักวิชาการมากมายเสนอตัวแบบการมีส่วนร่วม เช่น ตัวแบบขั้นบันไดการมีส่วนร่วมของพลเมือง หรือ Leader of Citizen Participation แบ่งบันไดการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 8 ขั้นดังนี้

1. ขั้นการควบคุม (Manipulation) เป็นขั้นการมีส่วนร่วมจากประชาชนเพียงการให้ความรู้และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการ
2. ขั้นการรักษา (Therapy) เป็นขั้นการมีส่วนร่วมจากประชาชนในการวางแผนมากขึ้น แต่เป็นเพียงเฉพาะบางกลุ่มเท่านั้น
3. ขั้นการให้ข้อมูล (Informing) เป็นขั้นการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน
4. ขั้นการรับฟังความคิดเห็น (Consultation) เป็นขั้นการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนมาใช้ในการวางแผน โดยวิธีการ สัมภาษณ์ความคิดเห็น การประชาพิจารณ์

5. ขั้นการปรึกษาหารือ (Placation) เป็นขั้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม รับรู้ และร่วมปรึกษาหารือในการบริหารชุมชน แต่อำนาจการตัดสินใจยังไม่เป็นของประชาชน

6. ขั้นการเป็นหุ้นส่วน (Partnership) เป็นขั้นที่ประชาชนเริ่มเป็นหุ้นส่วนในการวางแผนและตัดสินใจ ซึ่งประชาชนสามารถเจรจาต่อรองได้

7. ขั้นมอบหมายอำนาจ (Delegated Power) เป็นขั้นที่รัฐให้อำนาจการร่วมตัดสินใจแก่ประชาชน

8. ขั้นอำนาจพลเมือง (Citizen Control) เป็นขั้นที่อำนาจการตัดสินใจเป็นของประชาชนอย่างแท้จริง โดยการดำเนินการต่าง ๆ มาจากความต้องการของชุมชน

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา และ เพ็ญศิริ ศรีคำภา (2557: 125-126) ได้กล่าวถึงวิธีการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ยั่งยืนของชุมชนดังนี้

1. การร่วมประชุมในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เป็นการร่วมถกปัญหาของการพัฒนาการท่องเที่ยวระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับชุมชนท้องถิ่น เพื่อสอบถามความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นเกี่ยวกับเรื่องการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

2. การให้คำปรึกษาในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เป็นการให้ชุมชนท้องถิ่นเข้าร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการบริหารโครงการท่องเที่ยว เพื่อให้ความมั่นใจว่ามีเสียงของชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้และร่วมในการตัดสินใจพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

3. การสำรวจความคิดเห็นในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เป็นการสำรวจความคิดเห็นด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

4. การประสานงานร่วมกันในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เป็นการให้ชุมชนท้องถิ่นเข้าร่วมตั้งแต่การคัดเลือกตัวแทนกลุ่มไปร่วมงานบริหารหรือการจัดการหรือร่วมในคณะกรรมการที่ปรึกษาในฝ่ายประชาชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

5. การไต่สวนสาธารณะในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เป็นการไต่สวนข้อมูลจากชุมชนท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นได้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นก่อนที่รัฐบาลจะตัดสินใจในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

6. การออกเสียงประชามติโดยตรงในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนเป็นการตอบคำถามของรัฐบาลโดยให้ประชาชนทุกคนในชุมชนท้องถิ่นออกความคิดเห็นโดยตรง และให้ทุกคนเป็นผู้ตัดสินใจแทนรัฐบาลในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

จากการศึกษาแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนตามที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมหรือ

โครงการต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชนท้องถิ่น และกิจกรรมหรือโครงการนั้นมีความเกี่ยวเนื่องกับประชาชนท้องถิ่นทั้งการได้รับผลกระทบและได้รับผลประโยชน์

การมีส่วนร่วมที่ประชาชนสามารถเข้าร่วมนั้นสรุปได้ 4 รูปแบบดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

ปรัชญา เวสารัชช์ (2528: 170) ได้กล่าวว่าปัจจัยที่ผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นมีดังนี้

1. ปัจจัยสภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และความปลอดภัย

2. ปัจจัยผลักดันจากบุคคลอื่น โดยเฉพาะผู้นำ

3. ปัจจัยที่เป็นรางวัลตอบแทน เช่นค่าตอบแทนแรงงาน เงินปันผล

4. ปัจจัยภายในตัวบุคคล ได้แก่ ความคาดหวังในประโยชน์ส่วนรวม ความรู้สึกเกรงใจ

McCosky (ศิริรภา สถาพรจนา. 2541: 30-33; อ้างอิงจาก McCosky. 1977) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นปรากฏการณ์ที่สลับซับซ้อนและขึ้นอยู่กับตัวแปรต่างๆมากมาย ซึ่งมีความสำคัญแตกต่างกันและแบ่งชุดของตัวแปรต่างๆออกเป็น 3 ปัจจัย

1. ตัวแปรทางด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคม ได้แก่ การศึกษา อาชีพ รายได้ อายุ เชื้อชาติ ศาสนา เพศ การเลื่อนฐานะทางสังคม และถิ่นที่อยู่อาศัยซึ่งมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบททางการเมือง วัฒนธรรมของสังคมนั้นๆ

2. ตัวแปรด้านจิตวิทยา การเข้าร่วมทางการเมืองจะดำรงอยู่ได้ ขึ้นอยู่กับว่าได้ให้รางวัลหรือผลตอบแทนแก่ผู้เข้าร่วมอย่างไรบ้าง โดยเชื่อกันว่ามนุษย์เข้าร่วมทางการเมืองเพื่อสนองความต้องการต่างๆของเขา ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้บุคคลเข้าร่วมในกิจกรรมทางการเมือง นอกจากนี้คุณลักษณะทางบุคลิกภาพ บางอย่างมีความสำคัญกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น ความเป็นผู้นำ มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเชื่อมั่นสูง ซึ่งผู้ที่มีคุณลักษณะเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะเข้าร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้ที่มีคุณลักษณะดังกล่าว

3. ตัวแปรทางด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง เช่นปัจจัยที่เกี่ยวกับ สถานการณ์ทางการเมือง ระบบพรรคการเมือง การรณรงค์หาเสียง อุดมการณ์ทางการเมือง

สุธรรม เลิศพงษ์ประเสริฐ และ ธนาชัย สุขวณิช (2556: 19 - 20) กล่าวว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยเฉพาะในระดับท้องถิ่น ซึ่งเป็นกิจกรรมทางการเมืองการบริหารที่อยู่ใกล้ตัวประชาชน ประกอบด้วยปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการได้แก่

1. ปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับกลุ่มทางสังคม เช่น ครอบครัว ชุมชน โรงเรียน กลุ่มเชื้อชาติ ส่วนปัจจัยเกี่ยวกับชนชั้นทางสังคม เช่น อาชีพ รายได้ การศึกษา และปัจจัยเกี่ยวกับบุคลิกภาพอันเกิดจากแรงพันธุกรรม แรงขับ การกล่อมเกลาก่อนการเมือง ความต้องการทางจิตและสรีระ ความรู้สึกผูกพันกับชุมชน รวมทั้งความรู้ ความเข้าใจ ความเชื่อ และเจตคติทางการเมือง

2. ปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรม เช่น ประเพณี ศาสนา ความเชื่อ และปทัสถานของแต่ละสังคม

3. ปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะของระบบการเมือง เช่น แนวคิดและปรัชญาของระบบการเมือง การเปิดโอกาสในการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชน

4. ปัจจัยเกี่ยวกับผลประโยชน์และผลกระทบที่ประชาชนเกี่ยวข้อง เช่น ความใกล้ชิด ปัญหา ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ และการใช้สอยต่างๆ

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนตามที่กล่าวข้างต้น โดยสรุปแล้วปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนมีหลายประการได้แก่ ปัจจัยภายในตัวบุคคล คือ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ เชื้อชาติ ความใกล้ชิดของปัญหา ฯลฯ

2. แนวคิดการท่องเที่ยวยั่งยืน

ความหมายของการท่องเที่ยวยั่งยืน

สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว (2556: 1) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวยั่งยืน คือการท่องเที่ยวยั่งยืนเพื่อชมสิ่งที่เป็นวัฒนธรรม เช่นปราสาท พระราชวัง วัด โบราณสถาน โบราณวัตถุ ประเพณี วิธีการดำเนินชีวิต ศิลปะทุกแขนง และสิ่งต่างๆ ที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองที่มีการพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมการดำเนินชีวิตของบุคคลในแต่ละยุคสมัยนักท่องเที่ยวจะได้รับทราบประวัติความเป็นมา ความเชื่อ มุมมอง ความคิด ความศรัทธา ความนิยมของบุคคลในอดีตที่ถ่ายทอดมาถึงคนรุ่นปัจจุบันผ่านสิ่งเหล่านี้

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา และ เพ็ญศิริ ศรีคำภา (2557: 209-210) การท่องเที่ยวยั่งยืน หมายถึง การเดินทางของผู้คนกลุ่มคนจากสถานที่ที่อยู่ประจำไปยังท้องถิ่นอื่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการท่องเที่ยว การแสวงหาประสบการณ์ใหม่ๆ ประกอบการเรียนรู้ การสัมผัส การชื่นชมกับเอกลักษณ์ความงดงามทางวัฒนธรรม คุณค่าทางประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของกลุ่ม

ชนอื่น และความแตกต่างทางวัฒนธรรมของชนต่างสังคม ไม่ว่าจะเป็นในด้านศิลปะ สถาปัตยกรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ เรื่องราวและคุณค่าทางประวัติศาสตร์ รูปแบบวิถีชีวิต ภาษา การแต่งกาย การบริโภค ความเชื่อ ศาสนา จารีตประเพณี เป็นต้น ทั้งนี้จะต้องเคารพในวัฒนธรรมของกันและกัน เพื่อก่อให้เกิดมิตรภาพ ความรู้ ความเข้าใจ และความซาบซึ้งตึงใจในวัฒนธรรมของชุมชนนั้นๆ อีกทั้งต้องคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อบุคคลวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมในชุมชนนั้นๆ ให้น้อยที่สุด ในขณะเดียวกันชุมชนท้องถิ่นผู้เป็นเจ้าของวัฒนธรรมก็ได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวด้านการสร้างรายได้ และการจ้างงาน อันนำมาซึ่งการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ (2540: 1-10) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นวิธีการศึกษาประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมผ่านการเดินทางท่องเที่ยว เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการพัฒนาด้านภูมิปัญญา สร้างสรรค์ เคารพต่อสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ศักดิ์ศรี และวิถีชีวิตผู้คน

รศิกา อังกู (2549: 80) ได้ให้คำจำกัดความว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิต และความงดงามของศิลปวัฒนธรรมไทยที่มีความวิจิตรอลังการ และแตกต่างจากชนชาติอื่น เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่กำลังได้รับความนิยมในหมู่นักท่องเที่ยว

พยอม ธรรมบุตร (2548: 1) ชี้ให้เห็นว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวและสถานที่ท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมักจะให้ความสนใจเรื่องวิถีชีวิต มรดกวัฒนธรรม ศิลปะ อุตสาหกรรม และกิจกรรมนันทนาการของชุมชนท้องถิ่น โดยนักท่องเที่ยวจะเยี่ยมชมและศึกษาแหล่งประวัติศาสตร์ ศิลปะ มหกรรมและงานแสดงสินค้า หัตถกรรม พิพิธภัณฑสถานทุกประเภท ศิลปะการแสดงและทัศนศิลป์ตลอดจนแหล่งมรดกต่างๆ

ดังนั้นสรุปได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คือการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการให้ความรู้และประสบการณ์ใหม่ทางด้านวัฒนธรรม เช่นวิถีชีวิต ศิลปะ พิธีกรรม ประเพณีที่เกิดขึ้นภายในชุมชนท้องถิ่นตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ อย่างไรก็ตามถึงจะเป็นการมุ่งเน้นในด้านวัฒนธรรมเป็นหลัก แต่นักท่องเที่ยวและประชาชนท้องถิ่นต้องคำนึงถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรต่างๆในแหล่งท่องเที่ยวด้วย

แนวคิดและหลักการของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา และ เพ็ญศิริ ศรีคำภา (2557: 210-212) แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมก็เหมือนกับแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้รับการตอบสนองเป็นอย่างดีทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในการตระหนักถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม จึงก่อให้เกิดกระแสการเรียกร้องหลัก 3 ประการดังต่อไปนี้

1. กระแสความต้องการของชาวโลกให้เกิดจิตสำนึกการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในการท่องเที่ยว เป็นกระแสความต้องการของประชาชนทั่วโลกให้เกิดการสร้างจิตสำนึกในแง่การอนุรักษ์ต่อสิ่งแวดล้อมระดับท้องถิ่นจนถึงขอบข่ายกว้างขวางไปทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอนุรักษ์ระบบนิเวศเพื่อคงความหลากหลายทางชีวภาพเอาไว้

2. กระแสความต้องการของนักท่องเที่ยวให้เกิดการศึกษาเรียนรู้ในแหล่งท่องเที่ยว เป็นกระแสความต้องการที่มีมากขึ้นในหมู่นักท่องเที่ยวที่ต้องการได้รับความรู้ความเข้าใจเรื่องการท่องเที่ยวมากกว่าความสนุกสนานเพลิดเพลินเพียงอย่างเดียว เพื่อสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่

3. กระแสความต้องการของชุมชนท้องถิ่นให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นกระแสความต้องการของชุมชนท้องถิ่นที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อเป็นหลักประกันในการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง และชุมชนท้องถิ่นยอมรับในผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ได้รับ เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้ที่เหมาะสม

หลักการของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมี 4 ประการดังนี้

1. เป็นการท่องเที่ยวที่มีการศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความสำคัญ คุณค่า ประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของทรัพยากรวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวนั้น เพื่อเป็นข้อมูลให้นักท่องเที่ยวในการเพิ่มคุณค่าของประสบการณ์ในการเข้าชม ในขณะเดียวกันก็จะก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น
2. เป็นการท่องเที่ยวที่มีการปลูกฝังสร้างจิตสำนึกของคนในชุมชนท้องถิ่นให้เกิดความรัก ห่วงแหน รักษา และดึงชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรของตนด้วย และได้รับประโยชน์ตอบแทนจากการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ เช่น การจ้างงาน การบริการนำเที่ยว การให้บริการขนส่ง การให้บริการที่พัก การขายสินค้าที่ระลึก เป็นต้น
3. เป็นการท่องเที่ยวที่มีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความเข้าใจในวัฒนธรรมและได้รับความเพลิดเพลิน พร้อมทั้งสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม
4. เป็นการท่องเที่ยวที่มีการเคารพวัฒนธรรมของเพื่อนบ้าน หรือของชุมชนอื่น รวมทั้งเคารพในวัฒนธรรม ศักดิ์ศรี และผู้คนของตนเองด้วย

จากแนวคิดและหลักการของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมข้างต้นสรุปได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีรูปแบบการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของประชาชนทั่วไป นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ และประชาชนใน

ท้องถิ่นให้มีความรู้สึกรู้สึกต้องการรักษาวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมเพื่อผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นต่อฝ่ายต่างๆ หากวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมไม่ถูกทำลายจากการท่องเที่ยวแบบเดิม

ลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สำคัญอยู่ 9 ประการ

1. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่ให้ความสำคัญกับประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี โดยยึดหลักที่ว่าต้องอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมไว้ให้ดีที่สุด เพื่อสืบต่อถึงอนุชนรุ่นหลัง
2. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่มีการจัดการอย่างยั่งยืนทั้งเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยยึดหลักที่ว่าด้วยไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือให้กระทบน้อยที่สุด
3. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่ให้คงไว้ซึ่งวิถีชีวิตของท้องถิ่นในแง่สังคมและวัฒนธรรม โดยยึดหลักที่ว่าต้องให้เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวที่ต้องการศึกษาความแตกต่างทางด้านสังคมและวัฒนธรรมอันหลากหลาย
4. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวลักษณะที่ให้ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งนักท่องเที่ยว ผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยว ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวและประชาชนท้องถิ่น โดยยึดหลักที่ว่าต้องให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับความรู้และประสบการณ์จากการท่องเที่ยว พร้อมทั้งมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม
5. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่ให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมและได้รับผลประโยชน์ โดยยึดหลักที่ว่าต้องให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวและได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว อันเป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่น
6. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่มีการตลาดของบริการท่องเที่ยวครบตามเกณฑ์แห่งการอนุรักษ์อย่างแท้จริง โดยยึดหลักที่ว่าจะต้องให้ธุรกิจท่องเที่ยวเน้นในเรื่องอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม
7. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่ให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจ เพิ่มคุณค่าของประสบการณ์ที่ได้รับ ทำให้ต้องการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำอีก โดยยึดหลักที่ว่าต้องมีกิจกรรมท่องเที่ยวตรงตามความคาดหวังของนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
8. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่คำนึงถึงขีดความสามารถรองรับของพื้นที่ และความสะอาดของพื้นที่ โดยยึดหลักที่ว่าต้องไม่เกินขีดความสามารถรองรับของพื้นที่ในทุกๆ ด้าน และต้องดูแลรักษาความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

9. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่คำนึงถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว โดยยึดหลักที่ว่าต้องป้องกันรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวอย่างเข้มงวด เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวอบอุ่นใจ

สรุปได้ว่าลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตดั้งเดิม ต้องมีการจัดการอย่างยั่งยืน การให้ความรู้แก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และการให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการ เพื่อให้เกิดความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว โดยต้องคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวและตระหนักถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้ผู้อื่นและย้อนกลับมามองตัวเองอย่างเข้าใจในสรรพสิ่งของโลกที่ไม่สามารถแยกตัวออกจากกันได้ ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ฉะนั้นองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สำคัญจึงควรอิงตามองค์ประกอบของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน 6 ด้านคือ

1. องค์ประกอบด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น อันประกอบด้วยสิ่งดึงดูดใจ 10 ประการ

- 1.1 ประวัติศาสตร์และร่องรอยทางประวัติศาสตร์ที่ยังปรากฏให้เห็น
- 1.2 โบราณคดีและพิพิธภัณฑ์สถานต่างๆ
- 1.3 งานสถาปัตยกรรมเก่าแก่ดั้งเดิมในท้องถิ่นและสิ่งปลูกสร้าง ผังเมืองรวมทั้งซากปรักหักพัง
- 1.4 ศิลปะ หัตถกรรม ประติมากรรม ภาพวาด รูปปั้นและแกะสลัก
- 1.5 ศาสนารวมถึงพิธีกรรมต่างๆทางศาสนา
- 1.6 ดนตรี การแสดงละคร ภาพยนตร์ มหรสพต่างๆ
- 1.7 ภาษาและวรรณกรรม รวมถึงระบบการศึกษา
- 1.8 วิถีชีวิต เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย การทำอาหาร ธรรมเนียมการรับประทานอาหาร
- 1.9 ประเพณี วัฒนธรรมพื้นบ้าน ขนบธรรมเนียม และเทศกาลต่างๆ
- 1.10 ลักษณะงานหรือเทคโนโลยีต่างๆที่มีการนำมาใช้เฉพาะท้องถิ่น

2. องค์ประกอบด้านกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อม โดยมีการศึกษาเรียนรู้สภาพสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

3. องค์ประกอบด้านธุรกิจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวที่มีการให้บริการทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว และได้รับผลตอบแทนในกำไรสู่ธุรกิจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา อีกทั้งชนอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

4. องค์ประกอบด้านการตลาดท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีการคำนึงถึงการตลาดการท่องเที่ยวคุณภาพ โดยแสวงหานักท่องเที่ยวคุณภาพให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อให้ นักท่องเที่ยวคุณภาพได้รับรู้และประสบการณ์จากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างพึงพอใจ

5. องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น เป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยให้ชุมชนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมนั้นมีส่วนร่วมในการพัฒนาหรือการจัดการท่องเที่ยวอย่างเต็มรูปแบบ และได้รับผลประโยชน์ตอบแทน เพื่อกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น และยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนท้องถิ่น

6. องค์ประกอบด้านการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ต้องคำนึงถึงการปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยมีการให้ความรู้และสื่อความหมายในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ทุกฝ่ายเกิดความความรักความหวงแหนทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

ความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการท่องเที่ยวประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อประเทศ โดยการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีความสำคัญดังนี้

1. เพิ่มพูนความรู้และเปิดโลกทัศน์ใหม่ การที่คนเราสนใจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเริ่มจากความต้องการที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมของชนชาติอื่นและต้องการเรียนรู้การดำรงชีวิตที่แตกต่างไปจากของตนเอง ดังนั้นการท่องเที่ยวในพื้นที่หรือบริเวณที่มีคุณลักษณะที่นำไปสู่ความสำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมจะช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้กับผู้เข้าชมได้ เช่นการเข้าชมสถาปัตยกรรม ซึ่งนอกจากจะแสดงออกให้เห็นถึงความสวยงามทางศิลปะแล้ว ยังสะท้อนให้เห็นถึงประวัติความเป็นมา ความเชื่อ มุมมอง ความคิด ความศรัทธา สภาพชีวิตความเป็นอยู่ของบุคคลในแต่ละยุคสมัยและเป็นการเปิดโลกทัศน์ใหม่ ๆ คือ ทำให้มีโอกาสพบวัฒนธรรมที่หลากหลายจากท้องถิ่นอื่นๆ ที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมกับของตนเอง

2. การสร้างความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรม การท่องเที่ยวจะช่วยเผยแพร่เอกลักษณ์ของท้องถิ่นให้เป็นที่ยอมรับกว้างขวางขึ้นทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ การที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติกับผู้คนในท้องถิ่นได้มีโอกาสรู้จักกันนั้น ผลก็คือ ทำให้เกิดความสามัคคีสมานฉันท์ และสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างคนต่างวัฒนธรรม

3. อนุรักษ์วัฒนธรรมของชาติ ปัจจุบันหลายประเทศกำลังประสบปัญหาในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม โดยประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่กำลังประสบปัญหาดังกล่าว เห็นได้จากเยาวชนไทยให้ความสนใจเรื่องประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรมทางศาสนาน้อยมาก ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้วัฒนธรรมแบบใหม่เข้ามาทดแทนวัฒนธรรมดั้งเดิม การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมได้ส่งผลให้ภาครัฐและเอกชนพยายามหาทางฟื้นฟูวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมของไทยให้กลับมาอีกครั้ง โดยการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นอีกหนทางหนึ่งที่นอกจากจะช่วยเผยแพร่วัฒนธรรมอันดีงามของไทยและยังช่วยกระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกในการช่วยกันอนุรักษ์ ฟื้นฟูขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม โบราณสถานและโบราณวัตถุอันมีค่าของท้องถิ่นให้คงอยู่สืบไป

4. สร้างรายได้ให้กับประเทศ การดำเนินการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ผ่านมาก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติเป็นอย่างมาก โดยเป็นสิ่งที่ช่วยนำเงินตราเข้าประเทศมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ที่ได้รับจากหน่วยงานอื่นๆ

จากข้างต้นกล่าวได้ว่าความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สิ่งที่เห็นได้ชัดเจนอันดับแรกที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมคือการมีรายได้ให้กับประเทศ และกระจายสู่ชุมชนท้องถิ่นตามแหล่งท่องเที่ยว ด้านสังคมและวัฒนธรรม การเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ถือเป็นการให้ความรู้และประสบการณ์ใหม่แก่นักท่องเที่ยว และเป็นการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมอันดีงามระหว่างชุมชนท้องถิ่นกับนักท่องเที่ยว โดยที่หัวใจหลักของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้นคือการได้อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมให้คงอยู่ตลอดไป

ประเภทของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการเดินทางท่องเที่ยวชมโบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นต่างๆ เพื่อได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน อีกทั้งศึกษาความเชื่อ พิธีกรรมต่างๆ และมีความเข้าใจวัฒนธรรมใหม่ๆ เพิ่มขึ้น ในขณะเดียวกันก็มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรม โดยให้ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวด้วย อาจแบ่งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมออกได้ 5 ประเภท (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา; และ เพ็ญศิริ ศรีคำภา. 2557: 220-221)

1. การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ เพื่อชื่นชมและเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยว โดยได้รับความรู้ความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์และโบราณคดีในท้องถิ่น บนพื้นฐานของความ

รับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยที่ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว

2. การท่องเที่ยวงานวัฒนธรรมและประเพณี (Cultural and Traditional tourism)

หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อชมศิลปวัฒนธรรมประเพณีต่างๆที่ชาวบ้านในท้องถิ่นนั้นๆจัดขึ้นเพื่อให้ได้รับความเพลิดเพลินตื่นตาตื่นใจในสุนทรียศิลป์และศึกษาความเชื่อ การยอมรับนับถือ การเคารพพิธีกรรมต่างๆ อีกทั้งได้รับความรู้ความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรม มีประสบการณ์ใหม่ๆเพิ่มขึ้น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยที่ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว

3. การท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตชนบท (Rural Tourism/Village Tourism) หมายถึงการ

เดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้านชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต และผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษโดดเด่น เพื่อให้ได้รับความเพลิดเพลิน ได้ความรู้ ภูมิปัญญาพื้นบ้าน อีกทั้งมีความเข้าใจวัฒนธรรมท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยที่ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว

4. การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sport Tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่

ออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาหรือแข่งขันการกีฬา รูปแบบของการจัดรายการกีฬาตามเส้นทางที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมกีฬาได้สนุกสนานเพลิดเพลินกับการออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาหรือแข่งขันการกีฬาในขณะเดียวกันก็ได้ไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวตามเส้นทางจัดการรายการกีฬา ทำให้ได้รับความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ใหม่ๆเพิ่มขึ้น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยที่ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว

5. การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม (Cultural Health Tourism) หมายถึงการ

เดินทางท่องเที่ยวไปเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยมีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพหรือฟื้นฟูสุขภาพทางวัฒนธรรม เช่นการนวดตัว การนวดฝ่าเท้า การอบสมุนไพร การประคบสมุนไพร การฝึกกายบริหาร การฝึกสมาธิ เป็นต้น เพื่อเสริมสร้างสุขภาพและคุณภาพชีวิตของนักท่องเที่ยวบนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยที่ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทดังนี้ (สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว. 2556: 2)

1. แหล่งความเป็นอยู่และวิถีชีวิต แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมประเภทนี้ ผู้มาเยี่ยมชม

สามารถสังเกตความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของชุมชนนั้น โดยตนเองมิได้เข้าไปมีส่วนร่วม เช่น ชุมชนของ

ชนเผ่า ศูนย์วัฒนธรรม คุณค่าต่อส่วนรวมอยู่ที่การช่วยรักษาความหลากหลายของเชื้อชาติ คุณค่าต่อผู้เยี่ยมชมอยู่ที่การได้รับความรู้ ทัศนคติ ความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มชนเผ่าต่างๆ และภูมิปัญญาของชนเผ่า ตัวอย่างเช่น บ้านกะเหรี่ยงทิโพจิ จังหวัดตาก บ้านหนองขาว จังหวัดกาญจนบุรี เป็นต้น

รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้ส่วนใหญ่เป็นการท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบทซึ่งหมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้านชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต และผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษมีความโดดเด่น เพื่อความเพลิดเพลิน ได้ความรู้ คุณผลงานสร้างสรรค์ และภูมิปัญญาพื้นบ้าน มีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบและจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรม และคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยว

2. แหล่งวัฒนธรรมประเพณี และหัตถกรรมพื้นเมือง แหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้ ผู้เยี่ยมชมสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณี และซื้อสินค้าของที่ระลึกจากผู้ประกอบการหัตถกรรม คุณค่าต่อส่วนรวมอยู่ที่การรักษาและรักษาความหลากหลายของวัฒนธรรม คุณค่าต่อผู้เยี่ยมชมอยู่ที่ความพอจากการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณี และการได้ซื้อของที่ระลึกที่พอใจ ตัวอย่างเช่น ประเพณีลอยกระทง ประเพณีสงกรานต์ เป็นต้น

รูปแบบการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้ จึงเป็นการท่องเที่ยวชมวัฒนธรรมและประเพณี ซึ่งหมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อชมงานประเพณีต่างๆ ที่ชาวบ้านในท้องถิ่นนั้นจัดขึ้น ได้รับความเพลิดเพลินตื่นตาตื่นใจในสุนทรีย์ศิลปะเพื่อศึกษาความเชื่อ การยอมรับนับถือ การเคารพ พิธีกรรมต่างๆ และได้รับความรู้ มีความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรม มีประสบการณ์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและมรดกทางวัฒนธรรม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยว

จากที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าประเภทของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมล้วนเป็นการเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเกี่ยวข้องกับ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต พิธีกรรมและประเพณีต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในชุมชนท้องถิ่นตามแหล่งท่องเที่ยว และถึงแม้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะถูกกำหนดประเภทการท่องเที่ยวในหลากหลายลักษณะ แต่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทุกประเภทต้องดำเนินการภายใต้การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นเข้ามาจัดการการท่องเที่ยว

3. แนวคิดการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

แมชมาเนียน และ ซาฮาร์เทียร์ (ศุภชัย ยาวะประภาฯ. 2554: 88; อ้างอิงจาก แมชมาเนียน และซาฮาร์เทียร์. 1989) กล่าวว่าความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติว่า เป็นกระบวนการใน

การนำเอานโยบายพื้นฐานทั่วไปมาดำเนินการให้ลุล่วงไป นโยบายพื้นฐานอาจอยู่ในรูปของกฎหมาย คำพิพากษาศาล คำสั่งของรัฐบาลหรือมติคณะรัฐมนตรีก็ได้

โดนัลด์ แวน มีเตอร์ และ คาร์ล แวน ฮอร์น (ธันยวัฒน์ รัตนศักดิ์. 2555: 195; อ้างอิงจาก โดนัลด์ แวน มีเตอร์; และ คาร์ล แวน ฮอร์น. 1975: 447) ให้คำนิยามของการนำนโยบายไปปฏิบัติว่า การดำเนินการโดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในภาครัฐและเอกชน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวมุ่งที่จะก่อให้เกิดความสำเร็จโดยตรงตามวัตถุประสงค์จากการตัดสินใจดำเนินนโยบายที่ได้กำหนดไว้ก่อนหน้านี้แล้ว

วอลเตอร์ วิลเลียมส์ (สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์; และ อนุรัตน์ อนันทนาธร. 2555: 245 อ้างอิงจากวอลเตอร์ วิลเลียมส์. 1971) กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง ความสามารถขององค์การ ในการรวบรวมทรัพยากรทางการบริหารในองค์การให้สามารถปฏิบัติงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของ องค์การ ซึ่งต้องมีการจัดหาและเตรียมวิธีการทั้งหลายเพื่อจะทำให้การดำเนินงานตามนโยบาย สำเร็จลุล่วง โดยต้องใช้ความพยายามอย่างต่อเนื่องในช่วงระยะเวลาหนึ่งๆ จนสามารถดำเนินงานได้ เสร็จ

สุธรรม เลิศพงษ์ประเสริฐ และ ธนาชัย สุขวณิช. (2556: 60) กล่าวว่า การนำนโยบาย สาธารณะไปสู่การปฏิบัติ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดเพราะแสดงถึงเป้าหมายที่พึงปรารถนาที่ สามารถนำไปปฏิบัติได้ของกฎหรือของนโยบายสาธารณะที่เวลาที่มีการดำเนินการจริงๆ แล้วก่อให้เกิด ความสำเร็จหรือบรรลุผลได้ไม่ยากนัก และส่วนใหญ่มักกลายเป็นปัญหาของรัฐบาลที่เวลาจัดทำหรือ ดำเนินแผนงานโครงการแล้วไม่สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

วเรช จันทรวง (2542: 17) อธิบายว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นการศึกษาที่ให้ความสนใจ เกี่ยวกับเรื่องของความสามารถที่จะผลักดันให้การทำงานของกลไกที่สำคัญทั้งหมด สามารถ บรรลุผลตามนโยบายที่ได้ตั้งเป้าหมายเอาไว้ เนื้อหาสาระและขอบข่ายการศึกษา มุ่งเน้นและ ครอบคลุมถึงการแสวงหาคำอธิบายเกี่ยวกับปรากฏการณ์หรือสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นภายใน กระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ เพื่อที่จะศึกษาบทเรียนพัฒนาแนวทางและสร้างกลยุทธ์ที่จะทำให้ การนำนโยบายไปปฏิบัติบังเกิดความสำเร็จ

ปัจจัยกำหนดความสำเร็จหรือล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ศุภชัย ยาวะประภาษ (2554: 101 – 118) กล่าวว่า การนำนโยบายมาปฏิบัติเป็นเรื่อง สำคัญ และอาจจะกล่าวได้ว่าเป็นหัวใจของขั้นตอนนโยบาย ซึ่งปัจจัยหลายประการที่กำหนด ความสำเร็จหรือล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ตามที่จะกล่าวต่อไปเป็นส่วนหนึ่งของการ อธิบายปัจจัยทั้งหลายนี้

1. ลักษณะของนโยบาย

- 1.1 ประเภทนโยบาย
- 1.2 ผลประโยชน์สัมพันธ์ของนโยบาย
- 1.3 ความสอดคล้องกับค่านิยมที่มีอยู่ ประสบการณ์ที่ผ่านมาและความต้องการของผู้ที่จะได้รับผลกระทบจากนโยบายนั้นๆ
- 1.4 ความเป็นไปได้ในการทดลองปฏิบัติ
- 1.5 ความเห็นผลได้ของนโยบายนั้น
- 1.6 คุณภาพของการส่งข้อมูลย้อนกลับ
2. วัตถุประสงค์ของนโยบาย
 - 2.1 ความชัดเจนของวัตถุประสงค์
 - 2.2 ความสอดคล้องต้องกันของวัตถุประสงค์
 - 2.3 ความยากง่ายในการรับรู้วัตถุประสงค์
 - 2.4 ดัชนีชี้ความสำเร็จของนโยบาย
 - 2.5 ความเที่ยงตรงของข่าวสารที่มีไปยังผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ
3. ความเป็นไปได้ทางการเมือง
 - 3.1 การเจรจาระหว่างรัฐบาลกับเอกชน
 - 3.2 ความสนับสนุนจากทุกๆฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
 - 3.3 ผลกระทบของนโยบายที่มีต่อกลุ่มอาชีพที่มีอิทธิพล
 - 3.4 ความสนับสนุนจากชนชั้นนำ
 - 3.5 การสนับสนุนจากสื่อมวลชน
 - 3.6 การสนับสนุนจากผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง
4. ความเป็นไปได้ทางเทคนิคหรือทฤษฎี
 - 4.1 การร่างนโยบาย
 - 4.2 ข้อเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ
 - 4.3 ทฤษฎีที่เชื่อถือได้
 - 4.4 ลักษณะของเทคโนโลยี
5. ความเพียงพอของทรัพยากร
 - 5.1 ความสนับสนุนทางการเงิน
 - 5.2 กำลังและคุณภาพของบุคลากร
 - 5.3 ปัจจัยทางด้านบริการ
6. ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

- 6.1 ประเภทของหน่วยงาน
- 6.2 โครงสร้างและลำดับชั้นการบังคับบัญชา
- 6.3 ความสามารถของผู้นำ
- 6.4 ความสัมพันธ์กับหน่วยงานที่กำหนดนโยบาย
- 6.5 ลำดับชั้นของการสื่อสารแบบเปิด
- 7. ทศนคติของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ
 - 7.1 ทศนคติที่มีต่อวัตถุประสงค์ของนโยบาย
 - 7.2 ผลกระทบที่จะมีต่อพฤติกรรมของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ
 - 7.3 ความขัดแย้งที่มีต่อค่านิยมของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ
 - 7.4 ผลกระทบที่มีต่องาน อำนาจ ศักดิ์ศรี และผลประโยชน์ของผู้นำเอานโยบายไป

ปฏิบัติ

8 ความสัมพันธ์ระหว่างกลไกต่างๆที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

- 8.1 จำนวนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 8.2 จำนวนจุดตัดสินใจ
- 8.3 ความสัมพันธ์ดั้งเดิม
- 8.4 การแทรกแซงของหน่วยงานระดับบน

สุธรรม เลิศพงษ์ประเสริฐ และ ธนาชัย สุขวณิช (2556: 27) นโยบายที่ดีจะต้องมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว ความชัดเจนของนโยบายเป็นองค์ประกอบย่อยที่สำคัญส่วนหนึ่งซึ่งมีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติคือ การกำหนดนโยบายควรกำหนดอย่างชัดเจน สามารถนำไปสู่ความสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายจริง มีความเป็นรูปธรรม มีความเฉพาะแม่นยำเนียนได้กล่าวว่า จะต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบที่สำคัญ 6 ประการ คือ

1. มีการจัดวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน
2. มีทรัพยากรเพียงพอกับการสร้างทีมงาน เพื่อปฏิบัติและติดตามงานในระดับพื้นที่หรือระดับกลุ่มเป้าหมายได้ตามวัตถุประสงค์
3. การกำหนดมอบหมายภาระงานให้กับหน่วยงานโดยหน่วยงานนั้นต้องมีความเต็มใจสนับสนุนนโยบายอย่างจริงจัง
4. มีการแบ่งภาระงานระหว่างหน่วยงาน เพื่อนำไปสู่การประสานงานตามสายบังคับบัญชาในหน่วยงานและระหว่างหน่วยงาน
5. มีการกำหนดระเบียบ กฎเกณฑ์ การตัดสินใจของหน่วยงานที่ส่งเสริมการบรรลุผลเป้าหมายนโยบาย

6. เปิดโอกาสให้กลุ่มที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนโยบายได้เข้ามามีบทบาทในการประเมินผลกลุ่มเป้าหมายตามนโยบาย และประเมินผลการปฏิบัติของหน่วยงานด้วย

มยุรี อนุมานราชธน (2549: 220-226) กล่าวว่าในทางปฏิบัติก่อนจะมีการนำนโยบายไปปฏิบัติ ต้องมีปัจจัยที่เกิดขึ้นก่อน 10 ประการ เพื่อให้การนำนโยบายไปปฏิบัติบรรลุผล ดังต่อไปนี้

1. สภาพแวดล้อมภายนอกหน่วยงานที่เอื้ออำนวยต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกหน่วยงานที่มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ เช่นภาวะภัยแล้ง วิกฤติการณ์ทางการเมือง จึงเป็นสิ่งที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของผู้บริหาร ซึ่งส่งผลกระทบต่อตัวนโยบาย และหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติด้วย

2. เวลาและทรัพยากรที่เพียงพอสำหรับดำเนินการตามแผน/โครงการ หมายถึงเงื่อนไขด้านเวลาเป็นข้อจำกัดภายนอกตัวนโยบาย การคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสียจากนโยบายมากเกินไปในระยะเวลาสั้น อาจจะไม่สัมฤทธิ์ผลในเวลาที่กำหนด ข้อจำกัดด้านงบประมาณอาจทำให้แผน/โครงการต้องเผชิญปัญหาด้านทรัพยากรไม่เพียงพอ

3. การวางแผนจัดสรรทรัพยากรที่ต้องการใช้ หมายถึง ในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ ต้องมีการเตรียมการใช้ทรัพยากรที่เหมาะสม การมีงบประมาณแต่ไม่มีทรัพยากรที่ต้องใช้ในช่วงเวลาใดช่วงเวลานึงอาจก่อความเสียหายร้ายแรง

4. นโยบายที่มีพื้นฐานอยู่บนทฤษฎี/หลักสาเหตุและผลลัพธ์ที่เชื่อถือได้ หมายถึงนโยบายล้มเหลวอาจเป็นเพราะทฤษฎี/หลักเหตุผลที่เป็นพื้นฐานนโยบายที่ไม่ถูกต้อง มากกว่าที่จะเป็นเพราะการดำเนินงานตามนโยบายไม่ดี

5. ความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและผลลัพธ์เป็นความสัมพันธ์ทางตรงโดยไม่มีความสัมพันธ์อื่นใดมาแทรกซ้อน หมายถึงนโยบายอาศัยความสัมพันธ์แบบสาเหตุและผลลัพธ์ตามลำดับของเหตุการณ์ที่ต่อเนื่องกัน หากมีหลายฝ่ายเข้ามาเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กันตามสาเหตุและผลลัพธ์มากเท่าใด ความสัมพันธ์ยิ่งสลับซับซ้อนและเป็นไปได้ที่ฝ่ายต่างๆ อาจจะไม่เข้าใจนโยบายนั้นอย่างดี และทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติทำได้ไม่ดีนัก หรือมีแนวโน้มที่จะล้มเหลวได้

6. ความสัมพันธ์แบบพึ่งพาระหว่างหน่วยงานอยู่ในระดับต่ำ หมายถึง โดยทั่วไปการนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จในระดับสูง ควรต้องมีเพียงหน่วยงานเดียวเท่านั้นที่รับผิดชอบนำนโยบายไปปฏิบัติ หรืออาจจะกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติที่ประสบผลสำเร็จต้องไม่พึ่งพาหน่วยงานอื่น หากมีความจำเป็นที่มีหน่วยงานอื่นเข้ามาสัมพันธ์เกี่ยวข้องแล้ว การพึ่งพาควรอยู่ในระดับต่ำ หากการพึ่งพาระหว่างหน่วยงานมีมากเท่าใด การนำนโยบายไปปฏิบัติก็必将มีความยุ่งยากสลับซับซ้อนมากขึ้นเท่านั้น

7. ความเข้าใจและความเห็นพ้องต้องกันในวัตถุประสงค์ หมายถึง ความเข้าใจและความเห็นพ้องต้องกันในวัตถุประสงค์อย่างสมบูรณ์ระหว่างฝ่ายต่างๆ เป็นสิ่งที่จำเป็นตลอดระยะเวลาที่มีการนำนโยบายไปปฏิบัติ วัตถุประสงค์ของแผนงาน/โครงการควรกำหนดในลักษณะเฉพาะเจาะจง และในลักษณะที่วัดได้เป็นตัวเลข/เชิงปริมาณ วัตถุประสงค์ต่างๆควรสอดคล้องกันและสนับสนุนซึ่งกันและกัน เพื่อหน่วยงานจะสามารถนำวัตถุประสงค์มาเป็นแนวทางกำหนดทิศทางและควบคุมแผนงาน/โครงการ

8. การจัดกิจกรรมตามลำดับอย่างเหมาะสม หมายถึง เพื่อให้วัตถุประสงค์ของนโยบายบรรลุสัมฤทธิ์ผล ต้องกำหนดกิจกรรมต่างๆที่ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติต้องดำเนินงาน กำหนดรายละเอียดและลำดับกิจกรรมทั้งหมด

9. การติดต่อสื่อสารและการประสานงานอย่างเต็มที่ หมายถึง การติดต่อสื่อสารและประสานงานอย่างเต็มที่ระหว่างหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆที่เกี่ยวข้องในการบริหารแผนงาน/โครงการ การนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบจะเกิดขึ้นได้ต้องมีระบบการจัดการที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ไม่มีความขัดแย้งภายในแผนงาน/โครงการ

10. ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการนำนโยบายไปปฏิบัติต้องได้รับการยอมรับอย่างแท้จริง หมายถึง ผู้มีหน้าที่ในการนำนโยบายไปปฏิบัติต้องมีอำนาจบารมีในการทำให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงานยอมรับตนเอง เพื่อผู้มีหน้าที่นั้นจะได้รับความเห็นชอบและสามารถประสานงานในแผนงาน/โครงการ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อความสำเร็จของนโยบายโดยรวมได้

จากการศึกษาแนวคิดการนำนโยบายไปปฏิบัติตามที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นกระบวนการในการนำเอานโยบายพื้นฐานทั่วไปมาดำเนินการให้บรรลุผล นับว่าเป็นขั้นตอนสำคัญของกระบวนการนโยบายสาธารณะ โดยนโยบายที่นำไปปฏิบัตินั้นจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวมีปัจจัยมากมายที่เข้ามาเกี่ยวข้องและเป็นตัวกำหนด ได้แก่ จุดประสงค์ของนโยบาย นโยบายอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีที่มีความเชื่อถือได้หรือไม่ ความเพียงพอของทรัพยากรที่ต้องใช้ในกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ ลักษณะของหน่วยงานที่รับนโยบายไปปฏิบัติ ฯลฯ

4. ข้อมูลพื้นฐานเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

ประวัติความเป็นมาของเกาะเกร็ด

เกาะเกร็ดเป็นเกาะขนาดใหญ่กลางลำน้ำเจ้าพระยา เกิดขึ้นจากการขุดคลองลัดลำน้ำเจ้าพระยาตรงที่มีแหลมยื่นไปตามโค้งของแม่น้ำเจ้าพระยา ในสมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท้ายสระแห่งกรุงศรีอยุธยา ในปีพ.ศ.2263 เรียกคลองนี้ว่า “คลองลัดเกร็ดน้อย” ขนาดกว้าง6วา ยาว39เส้นเศษ ลึก6ศอก ต่อมากระแสน้ำเปลี่ยนทิศทางทำให้คลองขยายกว้างขึ้น เพราะถูกความแรงของกระแสน้ำเซาะ

ตลิ่งพัง จนกลายเป็นแม่น้ำลัดเกร็ด และกัดเซาะจนมีสภาพเป็นเกาะเช่นทุกวันนี้ เมื่อลำคลองกว้างขึ้น สภาพความเป็นเกาะก็เด่นชัดจึงเกิดเกาะแต่ชื่อที่เรียกกันนั้นชั้นแรกเรียกว่า“เกาะศาลากุน” ชื่อนี้ปรากฏอยู่ในโฉนดที่ดินที่ออกในสมัยรัชกาลที่5 เกาะศาลากุนนี้มีชื่อเรียกตามวัดศาลากุน สันนิษฐานว่าเป็นชื่อที่ได้จากผู้สร้างถวายชื่อเจ้าพระยารัตนาธิเบศร์(กุน) ที่สมุหนายกกราบบังคมทูลตั้งแต่สมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชจนถึงรัชกาลที่2 ต่อมาเมื่อตั้งอำเภอปากเกร็ดขึ้นเกาะศาลากุนจึงได้มีฐานะเป็นตำบล เรียกว่าตำบลเกาะเกร็ดเกาะนี้จึงได้ชื่อว่า“เกาะเกร็ด”จนถึงปัจจุบัน

ลักษณะทางภูมิศาสตร์และสภาพสังคม

เกาะเกร็ด มีพื้นที่ประมาณ 2,625 ไร่ เป็นพื้นที่ทำการเกษตร 1,084 ไร่ ลักษณะเป็นพื้นที่ราบต่ำล้อมรอบด้วยแม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณพื้นที่ริมน้ำเป็นที่ลุ่มมากกว่าตอนกลาง พื้นที่ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นที่ราบน้ำท่วมถึง ทำให้พื้นที่ทั่วทั้งเกาะเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการทำเกษตรกรรม บริเวณส่วนกลางของเกาะเกร็ดแต่เดิมเป็นพื้นที่ปลูกข้าวเจ้าแต่ไม่มีการทำนามาตั้งแต่ปีพ.ศ.2525 เนื่องจากบริเวณกลางเกาะเป็นที่ดอนสูงกว่าบริเวณริมเกาะ การดึงน้ำเข้าสู่พื้นที่นาต้องอาศัยเครื่องสูบน้ำ อีกทั้งสภาพคูคลองภายในเกาะเกร็ดปัจจุบันตื้นเขินไม่มีการขุดลอกมาเป็นระยะเวลานาน ทำให้พื้นที่นาในอดีตกลายเป็นพื้นที่กร้างเป็นผืนใหญ่ติดต่อกัน จากลักษณะของพื้นที่เกาะเกร็ดค่อนข้างเป็นพื้นที่ลุ่ม โดยเฉพาะบริเวณริมเกาะจึงทำให้เกิดน้ำท่วมได้ง่าย

ตำบลเกาะเกร็ดมีการแบ่งปกครองออกเป็น 7 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่1 บ้านบนบ้านล่างหรือบ้านมอญ หมู่ที่2 บ้านคลองศาลากุล หมู่ที่3 บ้านศาลากุล หมู่ที่4 บ้านคลองสระน้ำอ้อย หมู่ที่5 บ้านท่าน้ำ หมู่ที่6 บ้านวัดเสาธงทอง หมู่ที่7 บ้านโองอ่าง

ประชากรบนเกาะทั้งสิ้น 5,635 คน เป็นชาย 2,639 คน เป็นหญิง 2,996 คน ประชากรที่ตั้งถิ่นฐานอยู่บนเกาะเกร็ดมีหลายเชื้อชาติ ได้แก่ เชื้อชาติไทย เชื้อชาติมอญ เชื้อชาติจีน และพวกนับถือศาสนาอิสลาม โดยทั่วไปประชาชนตำบลเกาะเกร็ดประกอบอาชีพเกษตรกรรมชาวสวน ผู้ผลิตเครื่องปั้นดินเผา ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจและพนักงานบริษัท

การตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัยของประชากรในบริเวณเกาะเกร็ดตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ส่วนใหญ่ตั้งบ้านเรือนอยู่หนาแน่นบริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยารอบๆเกาะ เหมือนวิถีชีวิตทั่วไปที่นิยมตั้งบ้านเรือนอยู่ริมน้ำเพื่อความสะดวกสบายในการใช้น้ำอุปโภคบริโภค และใช้เป็นเส้นทางคมนาคม

การตั้งบ้านเรือนของประชาชนตำบลเกาะเกร็ด มี 2 ลักษณะ คือ ตั้งบ้านเรือนเป็นกลุ่ม เช่น บริเวณริมแม่น้ำ ริมทางเดินสาธารณะใกล้กับสถานที่สำคัญต่างๆเช่น วัด โรงเรียน แหล่งผลิตเครื่องปั้นดินเผา

ความเป็นมาของชุมชนมอญเกาะเกร็ด

มอญเป็นชาติที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน มีวัฒนธรรมเป็นของตนเองและเป็นแบบอย่างแก่ประเทศใกล้เคียง ชาวมอญอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศไทยเป็นเวลานานประมาณ 500 ปีมาแล้ว มีถิ่นฐานอยู่เกือบทุกภาคของประเทศไทย ชาวมอญสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีมอญอย่างต่อเนื่องไม่ว่าจะไปตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ใด ชาวไทยเชื้อสายมอญแต่ละชุมชนสามารถรักษาและสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีมอญไว้ได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะประเพณีของชุมชนมอญที่มีขนาดใหญ่จะเป็นที่รู้จักแพร่หลาย เช่น ชุมชนมอญเกาะเกร็ด

ชาวไทยเชื้อสายมอญที่เกาะเกร็ด เป็นชาวไทยเชื้อสายมอญกลุ่มหนึ่งที่รักษามรดกวัฒนธรรมประเพณีมอญไว้ได้ดี บรรพบุรุษอพยพมาจากเมืองเมาะตะมะเป็นส่วนใหญ่ และมีส่วนหนึ่งอพยพมาจากกวางอามาน(หมู่บ้านข้างป้อม)ทางตอนใต้ของเมืองหงสาวดี อพยพเข้ามาประเทศไทยในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชและในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ประกอบอาชีพหลายอาชีพ เช่น ทำนา ค้าขาย ทำสวนและทำเครื่องปั้นดินเผา ซึ่งได้รับการกล่าวขานว่ามีความประณีตสวยงาม มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ทำให้เกาะเกร็ดมีชื่อเสียงเรื่องเครื่องปั้นดินเผามาแต่โบราณจนปัจจุบัน

วัฒนธรรมชาวมอญเกาะเกร็ด

ภาษา – ปัจจุบันชาวมอญสูงอายุบางคนยังคงพูดภาษามอญอยู่ แต่อ่านและเขียนภาษามอญได้ด้วยนั้นมีจำนวนน้อย

นาฏศิลป์และดนตรีมอญ – ชาวมอญเกาะเกร็ดมีชื่อเสียงในเรื่องนาฏศิลป์และดนตรี มีวงปี่พาทย์มอญวงใหญ่ซึ่งมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักแพร่หลาย และดนตรีมอญมีลักษณะและวิธีการเล่นคล้ายคลึงกับดนตรีของไทย มีการแบ่งระเภทเครื่องดนตรีเป็น 4 ประเภท เครื่องดีด เครื่องสี เครื่องตี เครื่องเป่า

อาหารพื้นบ้าน – อาหารพื้นบ้านของชาวมอญเกาะเกร็ด มีวิธีทำและใช้เครื่องปรุงเหมือนอาหารชาวมอญทั่วไปที่นิยมรับประทานคือ แกงต่างๆ ได้แก่ แกงส้ม แกงเลียง แกงบอน เป็นต้น และนอกจากนั้นเป็นอาหารที่รับประทานในโอกาสพิเศษ ได้แก่ ข้าวแช่และขนมจีน

การแต่งกาย – ชาวมอญทั่วไปและมอญเกาะเกร็ดในอดีต ผู้ชายจะนุ่งผ้าสีพื้นทอเป็นลายตาเล็กๆ ยาวกรอมเท้าบ้ายทบมาด้านหน้าหนีบพับเป็นปมแน่นไว้ที่เอว ใส่เสื้อแขนแค้ข้อศอกผ่าหน้าติดกระดุมมีกระเป๋าทึ่เอวหรือเหน็บเอวข้างละใบ ผู้หญิงนุ่งผ้าเป็นลายสีเหลี่ยมเล็กๆ หรือลายเป็นแถบยาว ไม่ได้เย็บติดกันเป็นผ้าถุงแต่บ้ายทบไว้ด้านหน้าแล้วมัดเป็นปมไว้ที่เอว และห่มผ้าสไบสีสดสีต่างๆ ต่อมาเมื่อชาวมอญติดต่อกับประชาชนนอกเกาะมากขึ้น จึงเริ่มแต่งกายแบบชาวไทยบ้าง คือ

ชายและหญิงนุ่งโจงกระเบนแทนนุ่งผ้าพันแบบมอญ ปัจจุบันชาวมอญเกาะเกร็ดแต่งกายตามสมัยนิยมแบบชาวไทย

คติความเชื่อ – ชาวมอญเป็นชนชาติที่ได้ชื่อว่ามีวัฒนธรรมความเชื่อเกี่ยวกับผีมาก วัฒนธรรมประเพณีเกี่ยวกับชีวิตของชาวมอญในอดีตจะต้องมีผีเข้ามาเกี่ยวข้องเสมอ ความเชื่อเกี่ยวกับผีของชาวมอญเห็นได้จากการแสดงการนับถือผีในลักษณะการเคารพบูชา การละเว้นการกระทำต่างๆอันเป็นการไม่เคารพผีที่นับถือ และละเว้นการกระทำต่างๆซึ่งจะทำให้ผีไม่พอใจ

ประเพณีมอญเกาะเกร็ด

ชาวมอญเป็นชนชาติที่ยึดถือและปฏิบัติตามคติความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีของชนชาติตนอย่างเคร่งครัด แม้ปัจจุบันจะไม่มีประเทศเป็นของตนเองต้องอาศัยอยู่ในดินแดนของประเทศอื่นก็ตาม ชาวมอญอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยนานหลายร้อยปี ได้นำเอาวัฒนธรรมมอญมาเผยแพร่แก่ชาวไทยหลายประการโดยเฉพาะวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ วัฒนธรรมประเพณีเกี่ยวกับชีวิตของชาวมอญและไทยบางอย่างคล้ายกันมาจนบางครั้งไม่สามารถแยกได้ การประกอบพิธีกรรมของชาวมอญเกาะเกร็ด เนื่องในวันสำคัญทางพุทธศาสนาเป็นประเพณีปฏิบัติสืบทอดมาแต่บรรพบุรุษที่สำคัญหลายประเพณีได้แก่

ประเพณีเนื่องในวันสำคัญทางศาสนาวันออกพรรษา คือการทำบุญวันปวารณาออกพรรษาในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ซึ่งเป็นวันที่ชาวพุทธมีความเชื่อว่าเป็นวันที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จลงมาจาดสวรรค์ชั้นดาวดึงส์กลับสู่โลกมนุษย์ ในวันปวารณาออกพรรษาเป็นการทำบุญครั้งใหญ่ของชาวมอญแล้ว ยังเป็นการทำบุญที่แปลกไปจากการทำบุญโดยทั่วไป เนื่องจากชาวมอญจะทำบุญตักบาตรที่ริมแม่น้ำหน้าวัดสำคัญของชาวมอญ เรียกว่า ตักบาตรพระร้อย หรือ ตักบาตรเรือ เพราะจะมีพระสงฆ์จำนวนนับร้อยจากวัดต่างๆมารับบิณฑบาตทางเรือ สำหรับประชาชนชาวเกาะเกร็ดจะมารวมตัวกันตักบาตรเรือที่ริมแม่น้ำหน้าวัดปรมย์ยิกาวาสวรวิหาร พระสงฆ์แต่ละวัดที่มาบิณฑบาตจะนั่งมาในเรือของแต่ละวัดที่ประดับตกแต่งอย่างสวยงามด้วยดอกไม้ใบไม้ต่างๆ เรือแต่ละลำจะทยอยเข้ามารับของที่ประชาชนนำมาใส่บาตร เมื่อเรือจากวัดต่างๆเดินทางกลับหมดแล้ว ชาวมอญจะร่วมกันร้องเพลงพื้นบ้านเล่นกันที่หน้าวัดหรือลอยเรือเล่นเพลงเรือต่างๆเป็นที่สนุกสนานรื่นเริง โดยเฉพาะเพลงเจ้าขาวซึ่งเป็นเพลงพื้นบ้านของเกาะเกร็ด

ประเพณีตักบาตรดอกไม้ ชาวมอญมีความเชื่อสืบเนื่องจากพุทธประวัติ เมื่อครั้งที่พระพุทธองค์เสด็จกลับจากการโปรดพระพุทธมารดาบนเทวโลกที่เมืองสังกัสสะ พระมหากษัตริย์ประชาชนเมืองสังกัสสะและเมืองอื่นๆพากันนำดอกไม้และเครื่องสักการบูชาต่างๆมาเฝ้าถวายการต้อนรับ ชาวมอญเกาะเกร็ดจัดพิธีตักบาตรดอกไม้โดยจำลองเหตุการณ์จัดขบวนแห่อัญเชิญพระพุทธรูปตามด้วยหนังสือพระธรรมอันเก่าแก่ของวัดปรมย์ยิกาวาสวรวิหารนำขบวนพระสงฆ์ลงจาก

ศาลาเดินไปตามทางที่จัดเตรียมไว้ มีชาวบ้านนั่งรอถวายดอกไม้ธูปเทียนอยู่ตามทาง ชาวบ้านจะนำดอกไม้ธูปเทียนใส่ลงในย่ามของพระสงฆ์ไปตลอดจนทางเข้าพระอุโบสถ เมื่อขบวนพระสงฆ์รับดอกไม้ธูปเทียนเดินเข้าสู่พระอุโบสถหมดแล้ว พระสงฆ์ทั้งหมดจะทำพิธีปวารณาออกพรรษาต่อไป ประเพณีตักบาตรดอกไม้นี้ชาวมอญเกาะเกร็ดปฏิบัติเป็นประเพณีตลอดมาจนถึงปัจจุบัน

ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง ชาวมอญเกาะเกร็ดจะจัดในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10 ในเช้าวันงาน ชาวมอญจะนำน้ำผึ้งและน้ำตาลทรายพร้อมทั้งอาหารคาวหวาน และที่ขาดไม่ได้คือจะมีการทำข้าวต้มมัดหรือข้าวต้มลูกโยนมาถวาย การตักบาตรน้ำผึ้งชาวมอญถือว่าเป็นประเพณีที่สำคัญที่ได้กระทำสืบทอดมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ น้ำผึ้งพระสงฆ์จะนำไปทำเป็นกระสายยา โดยบางส่วนจะนำมาแจกจ่ายแก่ผู้ที่ต้องการ ถือเป็นบุญกุศลและนำความสิริมงคลมาสู่ตนเองและครอบครัวให้อยู่เย็นเป็นสุข ปราศจากโรคภัยต่างๆ

ประเพณีในเทศกาลสงกรานต์ เป็นประเพณีการทำบุญประจำปีครั้งใหญ่ของชาวมอญเกาะเกร็ด โดยจะทำบุญกันถึง 3 วัน คือ ทำบุญถวายข้าวแช่ ทำบุญกลางบ้าน และทำบุญสงฆ์น้ำพระ ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ ชาวมอญเกาะเกร็ดมีกิจกรรมที่ปฏิบัติสืบทอดมาเป็นประเพณีตั้งแต่ช่วงก่อนวังสงกรานต์จนถึงช่วงเวลาหลังสงกรานต์หลายประเพณีดังนี้

ประเพณีแห่ข้าวแช่ คือ ในวังสงกรานต์ (13 เมษายน) ชาวมอญจะทำข้าวแช่ใส่หม้อดินวางบนถาดพร้อมเครื่องเคียงแห่ขบวนไปถวายพระสงฆ์ เลี้ยงคนทั่วไปและนำไปให้แก่ญาติผู้ใหญ่ เพราะข้าวแช่รับประทานแล้วจะทำให้รู้สึกสดชื่นเป็นอาหารที่มีความเย็นเหมาะสำหรับเทศกาลสงกรานต์ซึ่งเป็นฤดูร้อน ปัจจุบันประเพณีการแห่ข้าวแช่ไปส่งผู้ใหญ่เกือบจะหาดูไม่ได้แล้ว เพราะปัจจุบันคนหนุ่มสาวที่เกาะเกร็ดไม่สามารถมาร่วมงานแห่ข้าวแช่ได้พร้อมเพรียงกันเช่นก่อน เพราะติดภารกิจหน้าที่การงานกันโดยมาก

ประเพณีแห่ทางหงส์ธงตะขาบ มอญเรียกว่า แห่สะต๊ะโน้ การแห่ทางหงส์จะแห่ในวันสุดท้ายของเทศกาลสงกรานต์ แต่จะเตรียมการตั้งต่อก่อนสงกรานต์ เริ่มด้วยการเย็บผ้าที่จำทำเป็นทางหงส์และประดิษฐ์ดอกไม้สำหรับประดับทางหงส์เรียกว่าดอกขบา ใช้เวลาในการเย็บทางหงส์ประมาณ 2 วัน เมื่อเสร็จจะจักขบวนแห่มีกลองยาวนำ มีชาวบ้านทุกเพศทุกวัยเข้าร่วมขบวนร้องรำทำเพลงอย่างสนุกสนาน แห่ไปตามหมู่บ้านมีคนถือบาตรขอรับเงินบริจาคเงินทำบุญ เมื่อแห่เสร็จจะนำเงินและทางหงส์ไปถวายพระ ประเพณีแห่น้ำหวาน ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ประมาณวันที่ 16-18 เมษายนของทุกปี ชาวมอญเกาะเกร็ดจะมีประเพณีแห่น้ำหวานไปถวายพระสงฆ์ตามวัดต่างๆ การจัดประเพณีแห่น้ำหวานนั้นมีเฉพาะชาวมอญเกาะเกร็ดเท่านั้นเป็นผู้ปฏิบัติ แต่ดั้งเดิมประมาณร้อยปีมาแล้ว ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ซึ่งอากาศร้อน ชาวมอญเกาะเกร็ดเห็นว่าพระภิกษุสงฆ์คงจะกระหายน้ำบ่อย ถ้าได้เครื่องดื่มที่มีรสหวานคงจะทำให้สดชื่น จึงได้นำน้ำมะเน็ดไปถวาย แต่ในปัจจุบันมักจะถวายเป็น

น้ำหวานบรรจขวดวัดละหลายขวดตามปริมาณจำนวนพระสงฆ์แต่ละวัด ในการจัดขบวนแห่จะมีรถเข็นใส่ขวดน้ำหวานมีชาวมอญทั้งหนุ่มสาวและผู้สูงอายุแต่งกายสวยงาม ช่วยกันเข็นรถบรรจขวด น้ำหวานพร้อมทั้งร้องรำทำเพลง เมื่อถึงวัดใดก็จะหยุดขบวนและยกน้ำหวานเข้าไปถวายพระสงฆ์ เมื่อถวายเสร็จจะเคลื่อนขบวนแห่ต่อไปยังวัดอื่นๆ

สถานที่สำคัญในเกาะเกร็ด

วัดปรมัยยิกาวาสวรวิหาร เป็นวัดอารามหลวงชั้นโท เดิมชื่อวัดปากอ่าว คนมอญเรียกว่า “เพี้ยะมุกียะเต็ง” เป็นวัดมอญที่สร้างตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ภายในวิหารมีพระพุทธรูปไสยาสน์ขนาดใหญ่ที่มีลักษณะพิเศษกว่าที่อื่นเป็นที่ประดิษฐานพระนันทมุนินทร์ พระพุทธรูปประจำจังหวัดนนทบุรี และมีพระไตรปิฎกฉบับภาษามอญฉบับแรกของประเทศไทย ในวัดมีต้นสามกษัตริย์คือ ต้นโพธิ์ ต้นไทร และต้นหว่า ขึ้นร้อยรัดพันเกลียวอยู่รวมกัน อายุกว่า 100 ปี และมีพระเจดีย์มูเตา(เจดีย์เอียง) ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เด่นของเกาะเกร็ด

วัดไผ่ล้อม คนมอญเรียกว่า “เพี้ยะไต้” มีโบสถ์ที่งดงาม ลายหน้าบันจำหลักไม่เป็นลายดอกไม้ มีคันทวยและบัวหัวเสาที่งดงาม หน้าโบสถ์มีเจดีย์ขนาดย่อมสององค์ รูปทรงแปลกฐานสี่เหลี่ยมย่อมุมสิบสอง แต่องค์เป็นระฆังทำเป็นรูปบาตรคว่ำมียอดทรงกลม ประดับลายปูนปั้นสวยงามมาก

วัดฉิมพลีสุทธาวาส มีโบสถ์ขนาดเล็กงดงามและมีสภาพสมบูรณ์แบบดั้งเดิม หน้าบันจำหลักไม่เป็นรูปเทพทรงราชรถล้อมรอบด้วยลายดอกไม้ ชุ่มประตูป็นทรงมณฑป ชุ่มหน้าต่างแบบหน้านางและฐานโบสถ์โค้งแบบเรือสำเภา

วัดเสาชทอง เป็นวัดเก่า เดิมชื่อ “วัดสวนหมาก” นอกจากเป็นที่ตั้งโรงเรียนประถมแห่งแรกของอำเภอปากเกร็ดแล้ว ด้านหลังโบสถ์ยังประดิษฐาน เจดีย์ที่สูงที่สุดของอำเภอปากเกร็ดด้วย พระเจดีย์เป็นศิลปะอยุธยาอย่างมอญไม่สิบสอง มีเจดีย์องค์เล็กเป็นบริวารโดยรอบอีก 2 ชั้น ส่วนด้านข้างโบสถ์มีเจดีย์องค์ใหญ่อีก 2 องค์ องค์หนึ่งเป็นเจดีย์ทรงระฆังหรือทรงลังกา อีกองค์หนึ่งเป็นเจดีย์ทรงมะเฟืองภายใน โบสถ์มีลายปูนปั้นสวยงามมาก เขียนลายทองกรวยเชิงอย่างงดงาม พระประธานเป็นพระปางมารวิชัยปูนปั้นขนาดใหญ่ คนมอญ เรียกวัดนี้ว่า “เพี้ยะอาล้าต” หน้าโบสถ์มีเจดีย์ขนาดย่อมสององค์ รูปทรงคล้ายมะเฟือง ฐานสี่เหลี่ยมย่อมุมสิบสอง ประดับลายปูนปั้น

กวานอำม่าน (หมู่บ้านดินเผา) พิพิธภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา เป็นศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้านชาวมอญ จัดแสดงเครื่องปั้นดินเผาหลายโบราณ การปั้นเครื่องปั้นดินเผา เป็นอาชีพชาวมอญมาตั้งแต่ครั้งตั้งถิ่นฐานแถบลุ่มแม่น้ำอ่าวดี และมีมาตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรี นับเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่เก่าแก่ที่สุดในจังหวัดนนทบุรี ลวดลายประณีตสวยงามเป็นเอกลักษณ์เฉพาะและยังเป็นสัญลักษณ์

ตราประจำจังหวัดนนทบุรี สองข้างทางเดินบนเกาะมีบางบ้านที่ทำเครื่องปั้นดินเผาภาชนะของใช้ใน ชีวิตประจำวัน เช่น กระถาง ครก โองน้ำ ฯลฯ

คลองขนมหวาน บริเวณคลองขนมหวานและคลองอื่นๆรอบเกาะเกร็ด ชาวบ้านที่อาศัย อยู่สองฝั่งคลองจะทำขนมหวาน จำพวกทองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง และขนมหวานอื่นๆ อีก มากมาย พร้อมสาธิตวิธีการทำให้นักท่องเที่ยวได้ชม พร้อมซื้อกลับไปเป็นของฝากได้อีกด้วย

5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จุฬา ศรีบุตตะ (2554: บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมแบบโฮมสเตย์ชุมชนบ้านโคกโก่ง ตำบลกุดหว้า อำเภอภูผามาศ จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนบ้านโคกโก่งส่วนใหญ่เป็นหญิง มีอายุเฉลี่ย 44.86 ปี มากกว่าครึ่งหนึ่ง สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา สมรสแล้วมากกว่าร้อยละ 80 ประกอบอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 69.0 มีรายได้เฉลี่ย 3,161.43 บาทต่อเดือน และมีระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนเฉลี่ย 39.51 ปี ประชาชน มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบโฮมสเตย์ในระดับมาก และมีความคาดหวังที่จะได้รับ จากการท่องเที่ยวในระดับปานกลาง ส่วนการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมใน การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบโฮมสเตย์ในภาพรวมระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมด้านการลงทุน การดำเนินกิจกรรม การวางแผน และการตัดสินใจในระดับปาน กลาง ส่วนด้านการประเมินผลประชาชนมีส่วนร่วมในระดับน้อย

ชิษณุชา ปานศิริ (2552: บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อพัฒนาการ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา เขตเทศบาลเมือง จังหวัดเพชรบุรี ผลการศึกษาพบว่าระดับการมี ส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรีทั้งภาพรวมและ รายด้านอยู่ในระดับน้อย ด้านปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อพัฒนาการ ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและปัจจัยภายนอกด้านการท่องเที่ยวส่งผลต่อสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นเป็นปัจจัย ที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนมากที่สุด ด้านปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งปัญหาเกี่ยวกับการบริหาร จัดการท่องเที่ยวในพื้นที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัด เพชรบุรีมากที่สุด และผลการทดสอบสมมุติฐานการวิจัย พบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกันจะมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดเพชรบุรี ทั้งในภาพรวมและรายด้านต่างกัน นอกจากนี้ปัจจัย ภายนอกและปัจจัยภายในเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อการพัฒนาการ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดเพชรบุรี

ศิริพร ศรสัมพันธ์ (2548: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลนครปฐม การศึกษาพบว่าประชาชนในเขตเทศบาลนครปฐม มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รายด้านและโดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าในด้านการมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหา และในด้านการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและปรับปรุงแก้ไข มีค่าเฉลี่ยสูงรองลงมาได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและปฏิบัติการ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

บุษกร ถาวรประสิทธิ์; และคนอื่นๆ (2553: บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณลุ่มแม่น้ำทะเลสาบสงขลา ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 41-50 ปีมากที่สุด การศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ด้านครอบครัวส่วนใหญ่จะมีสถานภาพสมรส มีสมาชิกในครอบครัวอยู่ระหว่าง 4-6 คนมากที่สุด ส่วนใหญ่เป็นคนท้องถิ่นโดยกำเนิด ด้านสภาพเศรษฐกิจส่วนใหญ่มีการประกอบอาชีพด้านการเกษตร มีรายได้และรายจ่ายของครัวเรือนต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,001-10,000 บาทมากที่สุด ส่วนใหญ่จะไม่ใช่สมาชิกขององค์กรใดองค์กรหนึ่ง สำหรับการทดสอบความรู้ความเข้าใจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น มีค่าเฉลี่ย 8 คะแนนจากคะแนนเต็ม 10 คะแนน สำหรับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่าค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.07 ซึ่งอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย โดยมีระดับการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆสามารถเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้แก่ ด้านการได้รับประโยชน์ ด้านปฏิบัติ ด้านการตัดสินใจและด้านการติดตามและประเมินผล ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา รายได้ รายจ่าย การเป็นสมาชิกขององค์กร และความรู้ความเข้าใจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 สำหรับแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดองค์กรชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศภายในชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อที่จะได้สร้างความเข้มแข็งขององค์กรตนเอง แล้วการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆก็จะตามมา

รัตนวดี จุลพันธุ์ (2547: บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในท้องถิ่น กรณีศึกษา เกาะล้าน จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในท้องถิ่นส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกาะล้านในระดับต่ำ และเมื่อทำการศึกษาถึงปัจจัยต่างๆพบว่า อาชีพ ประสบการณ์ในการอบรมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการรับรู้ผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 สถานภาพทางสังคมและการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการให้

คุณค่าต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

พิเชษฐ ไพบูลย์ศิริ (2544: บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ศึกษาเฉพาะกรณี ชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนเกาะเกร็ดอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ อายุ อาชีพ ได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การคาดหวังในผลประโยชน์ที่จะได้รับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ความเชื่อถือในตัวผู้นำชุมชน และการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม

วันชัย เจือบุญ (2545: บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในพื้นที่อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 41 ปี ร้อยละ 64.41 จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วยชาวไทยภูเขาเผ่ากะเหรี่ยง มูเซอ ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 55.09 นับถือศาสนาคริสต์ และเป็นชาวไทยพื้นราบ ร้อยละ 44.91 นับถือศาสนาพุทธ อาชีพหลักส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร ส่วนอาชีพรองคือรับจ้างทั่วไป ผลการวิจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในพื้นที่อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับดีมาก ร้อยละ 98.31 ระดับปานกลาง ร้อยละ 1.69 และมีการประกอบอาชีพเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ส่วนใหญ่เป็นลูกหาบรับจ้างแบกสิ่งของสัมภาระให้นักท่องเที่ยว ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างชาติได้ดี มีเพียงร้อยละ 1.69 และพอใช้ ร้อยละ 16.95 ส่วนใหญ่ของผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 81.36 ไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างชาติได้เลย มีการจัดตั้งกลุ่มชมรมร่วมกันอย่างผิวเผินขาดความเข้มแข็งของกลุ่มจึงไม่สามารถทำการต่อรองกับผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวหรือนักท่องเที่ยวโดยตรง โดยภาพรวมแล้วนั้นพบว่าส่วนใหญ่ผู้ให้ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ร้อยละ 65.25 มีส่วนร่วมน้อย และร้อยละ 21.19 มีส่วนร่วмпานกลาง มีเพียงร้อยละ 13.56 เท่านั้นที่มีส่วนร่วมมาก ทั้งในด้านของการนำเที่ยว การให้บริการที่พัก การจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์หรือขายของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยว

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวทั้งเชิงนิเวศ และเชิงวัฒนธรรม ส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อยถึงปานกลาง ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนพบว่าปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวทั้งเชิงนิเวศและเชิงวัฒนธรรม ด้านปัญหาและอุปสรรคของการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนพบว่าประชาชนไม่ได้ค่อยมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวทั้งเชิงนิเวศ

และเชิงวัฒนธรรม และยังไม่ได้รับโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือโครงการต่างๆจาก
องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมากเท่าที่ควร

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

การกำหนดประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่ หมู่ที่ 7 ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำนวนทั้งสิ้น 355 คน (ที่ว่าการอำเภอปากเกร็ด. เมษายน 2558)

การสุ่มตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ กลุ่มตัวอย่างประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป โดยคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีของทาโร ยามาเน่ (ธีรวิทย์ เอกะกุล. 2543: อ้างอิงจาก Yamane. 1973)

$$n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

โดย n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือ ขนาดของกลุ่มประชากรเป้าหมาย

e คือ ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างในที่นี้ใช้ 0.06

$$\begin{aligned} \text{ดังนั้น } n &= \frac{350}{1+355(0.06)^2} \\ &= 155.70 \end{aligned}$$

ผู้วิจัยทำการเก็บเพิ่ม จำนวน 5 ตัวอย่าง ดังนั้น จะได้กลุ่มตัวอย่างที่ต้องการใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 160 ตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามชนิดต่างๆ จากเอกสารและทฤษฎีต่างๆ
3. สร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดและทฤษฎีและศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และระยะเวลาอาศัยในพื้นที่ เป็นคำตอบแบบเลือกตอบ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมรายด้านทั้งหมด 4 ด้าน ด้านละ 3 ข้อ เป็นคำถามแบบเลือกตอบ จำนวนทั้งหมด 12 ข้อ

- 2.1. ส่วนร่วมในการวางแผน
- 2.2. ส่วนร่วมในการปฏิบัติ
- 2.3. ส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
- 2.4. ส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมมาก	ให้คะแนน	4	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง	ให้คะแนน	3	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมน้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน

การกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนนเฉลี่ยออกเป็น 5 ระดับ โดยทำการกำหนดช่วงคะแนน

ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{ช่วงคะแนน} &= \frac{(\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด})}{\text{จำนวนระดับ}} \\
 &= \frac{(5 - 1)}{5} \\
 &= 0.8
 \end{aligned}$$

ดังนั้น เกณฑ์การแปลความหมายข้อมูลตามวิธีของ Likert's Scale แบบจำแนกแต่ละช่วงย่อย เป็น 5 ระดับ โดยกำหนดเป็นช่วงคะแนนของการวัด ได้ดังนี้

คะแนนระหว่าง 4.21 – 5.00	หมายถึง การมีส่วนร่วมระดับมากที่สุด
คะแนนระหว่าง 3.41 – 4.20	หมายถึง การมีส่วนร่วมระดับมาก
คะแนนระหว่าง 2.61 – 3.40	หมายถึง การมีส่วนร่วมระดับปานกลาง
คะแนนระหว่าง 1.81 – 2.60	หมายถึง การมีส่วนร่วมระดับน้อย
คะแนนระหว่าง 1.00 – 1.80	หมายถึง การมีส่วนร่วมระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามสรุประดับการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยรวมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชน

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนตั้งแต่ 1(น้อยที่สุด) - 10(มากที่สุด)

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามปลายเปิดแบบเติมข้อความในช่องว่าง

การตรวจสอบเครื่องมือ การหาความเที่ยงตรง(Validity) โดยผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากแนวคิดและทฤษฎีและข้อมูลที่เกี่ยวข้องไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหาของคำถามแต่ละข้อว่าตรงตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยหรือไม่และดำเนินการแก้ไขต่อไป

การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการนำเครื่องมือไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างแล้วนำข้อมูลที่ได้มาทำการหาค่าความน่าเชื่อถือ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ อัลฟา (Alpha Coefficient) มีค่าเท่ากับ 0.96

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูล โดยแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง
2. เมื่อแจกแบบสอบถามจนเสร็จสิ้น ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้อง
3. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติต่อไป
4. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามตั้งแต่เดือนพฤษภาคม-เดือนมิถุนายน 2558

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประมวผล เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของตลาดชุมชนชาวมอญ หมู่ที่ 7 ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

2. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์และประมวผลข้อมูลดำเนินการด้วยระบบคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Sciences) โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ คือ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) การทดสอบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 1 กลุ่ม (One Sample t-test) การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม (Independent Sample t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance – ANOVA : F-test)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตลาดชุมชนชาวมอญ หมู่ที่ 7 ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปพักอาศัยอยู่ในพื้นที่ หมู่ที่ 7 ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำนวน 160 คน

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อของตัวแปรที่ศึกษา ดังนี้

N	หมายถึง จำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์
$\bar{X}$	หมายถึง ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
SD	หมายถึง ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
t	หมายถึง ค่าทดสอบของนัยสำคัญของค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม (ค่าสถิติ t-test)
F	หมายถึง ค่าทดสอบของนัยสำคัญของค่าเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่ม (ค่าสถิติ F-test)
Sig.	หมายถึง ความน่าจะเป็นสำหรับบอกค่านัยสำคัญทางสถิติ
H_0	หมายถึง สมมติฐานหลัก (Null Hypothesis)
H_1	หมายถึง สมมติฐานรอง (Alternative Hypothesis)
*	หมายถึง ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยรวมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ส่วนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และระยะเวลาอาศัยในพื้นที่ โดยแจกแจงความถี่เป็นจำนวนร้อยละ นำเสนอในรูปแบบของตารางและแปลผลด้วยการบรรยาย

ตาราง 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	54	33.75
หญิง	106	66.25
รวม	160	100.00

จากตาราง 1 ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 160 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 66.25 และเป็นเพศชาย จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 33.75

ตาราง 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20 ปี	12	7.50
21-30 ปี	43	26.88
31-40 ปี	15	9.38
41-50 ปี	23	14.38
51 ปีขึ้นไป	67	41.88
รวม	160	100.00

จากตาราง 2 ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 160 คน พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 41.88 รองลงมาคืออายุ 21-30 ปี จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 26.88 และน้อยที่สุดคือมีอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 7.50

ตาราง 3 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามการศึกษา

การศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประถมศึกษา	15	9.38
มัธยมศึกษาตอนต้น	4	2.50
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	39	24.38
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	32	20.00
ปริญญาตรี	61	38.13
สูงกว่าปริญญาตรี	9	5.63
รวม	160	100.00

จากตาราง 3 ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 160 คน พบว่า ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 38.13 รองลงมาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 24.38 และน้อยที่สุดระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50

ตาราง 4 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจ	28	17.50
พนักงานบริษัทเอกชน	23	14.38
เกษตรกร	1	0.63
ธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย	87	54.38
นักเรียน / นักศึกษา	12	7.50
อื่นๆ อาทิ แม่บ้าน รับจ้าง เป็นต้น	9	5.63
รวม	160	100.00

จากตาราง 4 ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 160 คน พบว่า ส่วนใหญ่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 54.38 รองลงมาคืออาชีพข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจ จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 17.50 และน้อยที่สุดมีอาชีพเกษตรกร จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.63

ตาราง 5 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระยะเวลาอาศัยในพื้นที่

ระยะเวลาอาศัยในพื้นที่	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5 ปี	5	3.13
5 – 10 ปี	8	5.00
11 – 15 ปี	10	6.25
16 – 20 ปี	16	10.00
20 ปีขึ้นไป	121	75.63
รวม	160	100.00

จากตาราง 5 ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 160 คน พบว่า ส่วนใหญ่อาศัยในพื้นที่เป็นเวลา 20 ปีขึ้นไป จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 75.63 รองลงมาอาศัยในพื้นที่เป็นเวลา 16 – 20 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 และน้อยที่สุดอาศัยในพื้นที่เป็นเวลาต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 3.13

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การมีส่วนร่วมของประชาชน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับ การมีส่วนร่วม
ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	2.79	1.25	ปานกลาง
ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	3.76	1.00	มาก
ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.94	0.82	มาก
ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล	2.84	1.15	ปานกลาง
ภาพรวม	3.33	0.92	ปานกลาง

จากตาราง 6 ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 160 คน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบว่า ในภาพรวม ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ
ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน

การมีส่วนร่วมใน การวางแผน	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับ การมี ส่วนร่วม
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
1. เข้าร่วมประชุม เกี่ยวกับการจัดการ ท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมของ ชุมชน	29 (18.13)	13 (8.13)	61 (38.13)	22 (13.75)	35 (21.88)	2.87	1.35	ปาน กลาง
2. ร่วมวางแผน เกี่ยวกับการจัดการ ท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมของ ชุมชน	11 (6.88)	22 (13.75)	52 (32.50)	40 (25.00)	35 (21.88)	2.59	1.17	น้อย
3. แสดงความ คิดเห็นเกี่ยวกับการ จัดการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมของ ชุมชน	31 (19.38)	19 (11.88)	50 (31.25)	26 (16.25)	34 (21.25)	2.92	1.38	ปาน กลาง
รวม						2.79	1.25	ปาน กลาง

จากตาราง 7 ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 160 คน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน พบว่า ในภาพรวม
ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.79$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละปัจจัย พบว่า
ประชาชนมีส่วนร่วมสูงที่สุดในปัจจัยแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของ
ชุมชน รองลงมาเป็นปัจจัยเข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน และ
ปัจจัยร่วมวางแผนเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน ตามลำดับ

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ
ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

การมีส่วนร่วมใน การปฏิบัติ	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับ การมี ส่วนร่วม
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
1. เข้าร่วมกิจกรรม สืบสานวัฒนธรรม ประเพณีของชุมชน	65 (40.63)	47 (29.38)	35 (21.88)	11 (6.88)	2 (1.25)	4.01	1.01	มาก
2. การ ประชาสัมพันธ์เพื่อ ส่งเสริมการ ท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม	46 (28.75)	47 (29.38)	43 (26.88)	13 (8.13)	11 (6.88)	3.65	1.18	มาก
3. การดูแล รักษาการท่องเที่ยว ในชุมชน	40 (25.00)	48 (30.00)	51 (31.88)	15 (9.38)	6 (3.75)	3.63	1.07	มาก
รวม						3.76	1.00	มาก

จากตาราง 8 ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 160 คน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ พบว่า ในภาพรวม ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละปัจจัย พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมสูงที่สุดในปัจจัยเข้าร่วมกิจกรรมสืบสานวัฒนธรรม ประเพณีของชุมชน รองลงมาเป็นปัจจัยการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และปัจจัยการดูแลรักษาการท่องเที่ยวในชุมชน ตามลำดับ

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ
ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

การมีส่วนร่วมใน การรับผลประโยชน์	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับ การมี ส่วนร่วม
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
1. ได้รับประโยชน์ จากการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมใน ชุมชน (รายได้ ,ความรู้ ฯลฯ)	36 (22.50)	47 (29.38)	54 (33.75)	20 (12.50)	3 (1.88)	3.58	1.03	มาก
2. การท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมในชุมชน ทำให้ชุมชนเกิด ความรัก ความ สามัคคี	45 (28.13)	67 (41.88)	29 (18.13)	19 (11.88)	0 (0.00)	3.86	0.96	มาก
3. มีความ ภาคภูมิใจใน เอกลักษณ์ วัฒนธรรมของ ชุมชน	87 (54.38)	50 (31.25)	17 (10.63)	6 (3.75)	0 (0.00)	4.36	0.82	มากที่สุด
รวม						3.94	0.82	มาก

จากตาราง 9 ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 160 คน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า ในภาพรวม ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละปัจจัย พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมสูงที่สุดในปัจจัยมีความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์วัฒนธรรมของชุมชน รองลงมาเป็นปัจจัยการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนทำให้ชุมชนเกิดความรัก ความสามัคคี และปัจจัยได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชน (รายได้ ,ความรู้ ฯลฯ) ตามลำดับ

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ
ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

การมีส่วนร่วมใน การติดตาม ประเมินผล	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับ การมี ส่วนร่วม
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
1. การติดตาม ประเมินผล ความก้าวหน้าของ การจัดการ ท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมในชุมชน	21 (13.13)	29 (18.13)	49 (30.63)	38 (23.75)	23 (14.38)	2.92	1.23	ปาน กลาง
2. การติดตามผลดี- ผลเสียที่เกิดจาก การท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมในชุมชน	9 (5.63)	38 (23.75)	54 (33.75)	36 (22.50)	23 (14.38)	2.84	1.12	ปาน กลาง
3. การประเมิน ความเหมาะสมของ การจัดการ ท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมในชุมชน	20 (12.50)	26 (16.25)	37 (23.13)	48 (30.00)	29 (18.13)	2.75	1.28	ปาน กลาง
รวม						2.84	1.15	ปาน กลาง

จากตาราง 10 ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 160 คน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล พบว่า ในภาพรวม ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.84) และเมื่อพิจารณาในแต่ละปัจจัย พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมสูงที่สุดในปัจจัยการติดตามประเมินผลความก้าวหน้าของการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชน รองลงมาเป็นปัจจัยการติดตามผลดี-ผลเสียที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชน และปัจจัยการประเมินความเหมาะสมของการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชน ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยรวมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ปัจจัย	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับ การมีส่วนร่วม
ภาพรวมระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	6.29	2.04	ปานกลาง

จากตาราง 11 ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 160 คน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบว่า ในภาพรวม ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 6.29$)

ส่วนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน

ในการทดสอบสมมติฐานครั้งนี้ ผู้ทำการวิจัยได้ทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของปัจจัยทางประชากรศาสตร์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยใช้สถิติ One Sample t-test ทดสอบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 1 กลุ่ม ใช้สถิติ Independent Sample t-test ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศ ใช้สถิติ One Way ANOVA (F-test) ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม ได้แก่ อายุ การศึกษา อาชีพ และระยะเวลาอาศัยในพื้นที่ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 หรือระดับความเชื่อมั่น 95%

ในการวิเคราะห์กำหนดค่าระดับความเชื่อมั่นที่ 95% หรือกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติ (α) ที่ระดับ 0.05 โดยพิจารณาเงื่อนไขการยอมรับ หรือปฏิเสธ สมมติฐานดังนี้

1. หากค่าความน่าจะเป็นที่คำนวณได้จากโปรแกรม มีค่ามากกว่า ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (α) แสดงว่าไม่สามารถปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0)
2. หากค่าความน่าจะเป็นที่คำนวณได้จากโปรแกรม มีค่าน้อยกว่า ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (α) แสดงว่าสามารถปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1)

สมมติฐานที่ 1. ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนในระดับมากที่สุด

H_0 : ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนในระดับมากที่สุด

H_1 : ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนไม่เท่ากับระดับมากที่สุด

ตาราง 12 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน

การวางแผน	N	$\bar{X}$	SD	t	Sig.
1. เข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน	160	2.87	1.35	-20.02	0.00*
2. ร่วมวางแผนเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน	160	2.59	1.17	-26.02	0.00*
3. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน	160	2.92	1.38	-19.04	0.00*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 12 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านการวางแผน โดยใช้สถิติ One Sample t-test ในการทดสอบสมมติฐาน ผลการทดสอบพบว่า มีค่า Sig. เท่ากับ 0.00 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 นั่นคือ ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนไม่เท่ากับระดับมากที่สุด อย่างมีระดับนัยสำคัญ 0.05

สมมติฐานที่ 2. ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

H_0 : ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

H_1 : ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติไม่เท่ากับระดับมากที่สุด

ตาราง 13 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

การปฏิบัติ	N	$\bar{X}$	SD	t	Sig.
1. เข้าร่วมกิจกรรมสืบสานวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน	160	4.01	1.01	-12.38	0.00*
2. การประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	160	3.65	1.18	-14.50	0.00*
3. การดูแลรักษาการท่องเที่ยวในชุมชน	160	3.63	1.07	-16.13	0.00*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 13 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านการปฏิบัติ โดยใช้สถิติ One Sample t-test ในการทดสอบสมมติฐาน ผลการทดสอบพบว่า มีค่า Sig. เท่ากับ 0.00 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 นั่นคือ ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติไม่เท่ากับระดับมากที่สุด อย่างมีระดับนัยสำคัญ 0.05

สมมติฐานที่ 3. ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ในระดับมากที่สุด

H_0 : ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ในระดับมากที่สุด

H_1 : ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ไม่เท่ากับระดับมากที่สุด

ตาราง 14 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์

การจัดสรรผลประโยชน์	N	$\bar{X}$	SD	t	Sig.
1. ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชน (รายได้, ความรู้ ฯลฯ)	160	3.58	1.03	-17.41	0.00*
2. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนทำให้ชุมชนเกิดความรัก ความสามัคคี	160	3.86	0.96	-14.97	0.00*
3. มีความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์วัฒนธรรมของชุมชน	160	4.36	0.82	-9.83	0.00*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 14 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านการจัดสรรผลประโยชน์ โดยใช้สถิติ One Sample t-test ในการทดสอบสมมติฐาน ผลการทดสอบพบว่า มีค่า Sig. เท่ากับ 0.00 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 นั่นคือ ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ไม่เท่ากับระดับมากที่สุด อย่างมีระดับนัยสำคัญ 0.05

สมมติฐานที่ 4. ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลในระดับมากที่สุด

H_0 : ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลในระดับมากที่สุด

H_1 : ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลไม่เท่ากับระดับมากที่สุด

ตาราง 15 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

การติดตามประเมินผล	N	$\bar{X}$	SD	t	Sig.
1. การติดตามประเมินผลความก้าวหน้าของการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชน	160	2.92	1.23	-21.34	0.00*
2. การติดตามผลดี-ผลเสียที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชน	160	2.84	1.12	-24.53	0.00*
3. การประเมินความเหมาะสมของการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชน	160	2.75	1.28	-22.26	0.00*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 15 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านการติดตามประเมินผล โดยใช้สถิติ One Sample t-test ในการทดสอบสมมติฐาน ผลการทดสอบพบว่า มีค่า Sig. เท่ากับ 0.00 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 นั่นคือ ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลไม่เท่ากับระดับมากที่สุด อย่างมีระดับนัยสำคัญ 0.05

สมมติฐานที่ 5. ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแตกต่างกัน

H_0 : ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไม่แตกต่างกัน

H_1 : ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแตกต่างกัน

ตาราง 16 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จำแนกตามเพศ

ปัจจัย	เพศ	N	$\bar{X}$	SD	t	Sig.
การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม	ชาย	54	6.74	2.04	2.03	0.04*
	หญิง	106	6.06	2.01	2.02	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 16 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จำแนกตามเพศ โดยใช้สถิติ Independent Sample t-test ในการทดสอบสมมติฐาน ผลการทดสอบพบว่า มีค่า Sig. เท่ากับ 0.04 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 นั่นคือ ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญ 0.05

สมมติฐานที่ 6. ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแตกต่างกัน

H_0 : ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไม่แตกต่างกัน

H_1 : ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแตกต่างกัน

ตาราง 17 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จำแนกตามอายุ

	อายุ	N	$\bar{X}$	SD	F	Sig.
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	ต่ำกว่า 20 ปี	12	3.42	0.90	8.37	0.00*
	21-30 ปี	43	6.26	1.47		
	31-40 ปี	15	6.53	1.88		
	41-50 ปี	23	7.09	1.78		
	51 ปีขึ้นไป	67	6.49	2.22		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 17 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จำแนกตามอายุ โดยใช้สถิติ One-way ANOVA ในการทดสอบสมมติฐาน ผลการทดสอบมีค่า Sig. 0.00 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 นั่นคือ ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญ 0.05

สมมติฐานที่ 7. ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแตกต่างกัน

H_0 : ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไม่แตกต่างกัน

H_1 : ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแตกต่างกัน

ตาราง 18 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จำแนกตามการศึกษา

	การศึกษา	N	$\bar{X}$	SD	F	Sig.
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	ประถมศึกษา	15	5.80	2.68	3.06	0.01*
	มัธยมศึกษาตอนต้น	4	5.00	1.83		
	มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	39	7.10	2.09		
	อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	32	6.59	1.50		
	ปริญญาตรี	61	5.74	1.89		
	สูงกว่าปริญญาตรี	9	6.78	2.28		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 18 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จำแนกตามการศึกษา โดยใช้สถิติ One-way ANOVA ในการทดสอบสมมติฐาน ผลการทดสอบ มีค่า Sig. 0.00 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 นั่นคือ ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญ 0.05

สมมติฐานที่ 8. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแตกต่างกัน

H_0 : ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไม่แตกต่างกัน

H_1 : ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแตกต่างกัน

ตาราง 19 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จำแนกตามอาชีพ

	อาชีพ	N	$\bar{X}$	SD	F	Sig.
การมีส่วนร่วมของ	ข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจ	28	6.71	2.43	6.81	0.00*
ประชาชนในการจัดการ	พนักงานบริษัทเอกชน	23	6.13	1.39		
ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	เกษตรกร	1	7.00	0.00		
	ธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย	87	6.68	1.86		
	นักเรียน / นักศึกษา	12	3.58	1.16		
	อื่นๆ	9	5.11	1.83		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 19 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จำแนกตามอาชีพ โดยใช้สถิติ One-way ANOVA ในการทดสอบสมมติฐาน ผลการทดสอบมีค่า Sig. 0.00 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 นั่นคือ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญ 0.05

สมมติฐานที่ 9. ประชาชนที่มีระยะเวลาอาศัยในพื้นที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแตกต่างกัน

H_0 : ประชาชนที่มีระยะเวลาอาศัยในพื้นที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไม่แตกต่างกัน

H_1 : ประชาชนที่มีระยะเวลาอาศัยในพื้นที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแตกต่างกัน

ตาราง 20 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จำแนกตามระยะเวลาอาศัยในพื้นที่

	ระยะเวลา	N	$\bar{X}$	SD	F	Sig.
การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรม	ต่ำกว่า 5 ปี	5	6.60	0.89	3.93	0.00*
	5 – 10 ปี	8	5.50	1.77		
	11 – 15 ปี	10	5.10	1.37		
	16 – 20 ปี	16	4.94	2.24		
	20 ปีขึ้นไป	121	6.60	2.01		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 20 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จำแนกตามระยะเวลาอาศัยในพื้นที่ โดยใช้สถิติ One-way ANOVA ในการทดสอบสมมติฐาน ผลการทดสอบ มีค่า Sig. 0.00 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 นั่นคือ ประชาชนที่มีระยะเวลาอาศัยในพื้นที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญ 0.05

ตาราง 21 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ
ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในพื้นที่ตลาดชุมชนชาวมอญ หมู่ที่ 7 ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

ข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
คนในชุมชนมีส่วนร่วมส่งเสริมการท่องเที่ยวอยู่แล้ว	3	33.33
อยากส่งเสริมให้มีการนัดประชุมในชุมชนเรื่องการท่องเที่ยว		
อยากให้ประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ทั่วถึงมากขึ้น	2	22.22
จัดสัมมนาให้ความรู้กับชาวบ้านเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยว	1	11.11
อยากให้พัฒนาท้องถิ่นให้เป็นจุดสนใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างชาติ	1	11.11
อยากให้มีการรักษาขนบธรรมเนียมของชาวมอญไปเรื่อย ๆ	1	11.11
เรื่องรักษาความสะอาด อยากให้มีถังขยะทุกจุด	1	11.11
รวม	9	100.00

จากตาราง 21 พบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชนส่วนใหญ่คนในชุมชนมีส่วนร่วมส่งเสริมการท่องเที่ยวอยู่แล้ว อยากส่งเสริมให้มีการนัดประชุมในชุมชนเรื่องการท่องเที่ยว จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 รองลงมาอยากให้ประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ทั่วถึงมากขึ้น จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 22.22 และจัดสัมมนาให้ความรู้กับชาวบ้านเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยว พัฒนาท้องถิ่นให้เป็นจุดสนใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างชาติ รักษาขนบธรรมเนียมของชาวมอญไปเรื่อย ๆ และรักษาความสะอาด อยากให้มีถังขยะทุกจุด จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 11.11

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชน ในพื้นที่ตลาดชุมชนชาวมอญ หมู่ที่ 7 ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชน ในพื้นที่ตลาดชุมชนชาวมอญ หมู่ที่ 7 ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ตลาดชุมชนชาวมอญ หมู่ที่ 7 ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ทำให้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมและปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่ตลาดชุมชนชาวมอญ หมู่ที่ 7 ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี มีจำนวนทั้งสิ้น 355 คน (ที่ว่าการอำเภอปากเกร็ด. เมษายน 2558)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่ตลาดชุมชนชาวมอญ หมู่ที่ 7 ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำนวน 160 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

สมมติฐานในการวิจัย

1. ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนในระดับมากที่สุด
2. ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติในระดับมากที่สุด
3. ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ในระดับมากที่สุด

4. ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลในระดับมากที่สุด
5. ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแตกต่างกัน
6. ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแตกต่างกัน
7. ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแตกต่างกัน
8. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแตกต่างกัน
9. ประชาชนที่มีระยะเวลาอาศัยในพื้นที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแตกต่างกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ แบบสอบถาม

(Questionnaire) โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และระยะเวลาอาศัยในพื้นที่

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมรายด้านทั้งหมด 4 ด้าน

- 2.1. ส่วนร่วมในการวางแผน
- 2.2. ส่วนร่วมในการปฏิบัติ
- 2.3. ส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
- 2.4. ส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามสรุประดับการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยรวมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชน

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามปลายเปิดแบบเติมข้อความในช่องว่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้วิธีทางสถิติและคำนวณค่าต่าง ๆ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS โดยหาค่าสถิติ ดังนี้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 1 กลุ่ม (One Sample t-test) การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม (Independent Sample t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance – ANOVA : F-test)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตลาดชุมชนชาวมอญ หมู่ที่ 7 ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 66.25 มีอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 41.88 การศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 38.13 มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 54.38 อาศัยในพื้นที่เป็นเวลา 20 ปีขึ้นไป จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 75.63

ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบว่า ในภาพรวม ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยในแต่ละด้าน มีผลดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน พบว่า ในภาพรวม ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.79$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละปัจจัย พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมสูงที่สุดในปัจจัยแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน รองลงมาเป็นปัจจัยเข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน และปัจจัยร่วมวางแผนเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ พบว่า ในภาพรวม ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละปัจจัย พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมสูงที่สุดในปัจจัยเข้าร่วม

กิจกรรมสืบสานวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน รองลงมาเป็นปัจจัยการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และปัจจัยการดูแลรักษาการท่องเที่ยวในชุมชน ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า ในภาพรวม ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละปัจจัย พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมสูงที่สุดในปัจจัยมีความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์วัฒนธรรมของชุมชน รองลงมาเป็นปัจจัยการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนทำให้ชุมชนเกิดความรัก ความสามัคคี และปัจจัยได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชน (รายได้, ความรู้ ฯลฯ) ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล พบว่า ในภาพรวม ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.84$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละปัจจัย พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมสูงที่สุดในปัจจัยการติดตามประเมินผลความก้าวหน้าของการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชน รองลงมาเป็นปัจจัยการติดตามผลดี-ผลเสียที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชน และปัจจัยการประเมินความเหมาะสมของการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชน ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยรวมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบว่า ในภาพรวม ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 6.29$)

ผลการทดสอบสมมติฐาน

1. ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนไม่เท่ากับระดับมากที่สุด อย่างมีระดับนัยสำคัญ 0.05
2. ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติไม่เท่ากับระดับมากที่สุด อย่างมีระดับนัยสำคัญ 0.05
3. ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ไม่เท่ากับระดับมากที่สุด อย่างมีระดับนัยสำคัญ 0.05
4. ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลไม่เท่ากับระดับมากที่สุด อย่างมีระดับนัยสำคัญ 0.05
5. ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญ 0.05
6. ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญ 0.05

7. ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญ 0.05

8. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญ 0.05

9. ประชาชนที่มีระยะเวลาอาศัยในพื้นที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตลาดชุมชนชาวมอญ หมู่ที่ 7 ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยที่ตั้งไว้ ซึ่งสามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติ ด้านการจัดสรรผลประโยชน์ และด้านการติดตามประเมินผล ไม่เท่ากับระดับมากที่สุด อย่างมีระดับนัยสำคัญ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในด้านการปฏิบัติ และด้านการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการวางแผน และด้านการติดตามประเมินผล ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฬา ศรีบุตตะ (2554) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบโฮมสเตย์ชุมชนบ้านโคกโก่ง ตำบลกุดหว้า อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบโฮมสเตย์ในภาพรวมระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมด้านการลงทุน การดำเนินกิจกรรม การวางแผน และการตัดสินใจในระดับปานกลาง ส่วนด้านการประเมินผลประชาชนมีส่วนร่วมในระดับน้อย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพิเชษฐ ไพบูลย์ศิริ (2544) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ศึกษาเฉพาะกรณี ชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนเกาะเกร็ดอยู่ในระดับปานกลาง และจากผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในพื้นที่ตลาดชุมชนชาวมอญ หมู่ที่ 7 ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พิจารณาตามตัวแบบขั้นบันไดการมีส่วนร่วมของพลเมืองหรือ Leader of Citizen Participation พบว่าการมีส่วนร่วมในด้านการวางแผนและด้านการติดตามประเมินผล เทียบเท่ากับขั้นการให้ข้อมูล (Informing) ซึ่งเป็นขั้นการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนเท่านั้น ส่วนด้านการปฏิบัติและด้านการรับผลประโยชน์ เทียบเท่ากับขั้นการเป็นหุ้นส่วน (Partnership) เป็นขั้นที่ประชาชนเริ่มเป็นหุ้นส่วนในการร่วมดำเนินกิจกรรมหรือโครงการและในการรับผลประโยชน์โดยตรง

2. ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของบุษกร ถาวรประสิทธิ์และคนอื่นๆ (2553) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณลุ่มแม่น้ำทะเลสาบสงขลา ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ เพศ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และจากผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในพื้นที่ตลาดชุมชนชาวมอญ หมู่ที่ 7 ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่าประชาชนเพศชายมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมากกว่าเพศหญิง สันนิษฐานได้ว่าเพศชายมีบทบาททางสังคมมากกว่าเพศหญิง เช่นการเป็นสมาชิกองค์กรหรือกลุ่มกิจกรรมทางสังคมต่างๆ เช่น คณะกรรมการชุมชน การเป็นสมาชิกมูลนิธิฯ เป็นต้น

3. ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของพิเชษฐ ไพบูลย์ศิริ (2544) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ศึกษาเฉพาะกรณี ชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ อายุ อย่างมีระดับนัยสำคัญ 0.05

4. ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของชิษณุชา ปานศิริ (2552) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา เขตเทศบาลเมือง จังหวัดเพชรบุรี ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกันจะมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดเพชรบุรี ทั้งในภาพรวมและรายด้านต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของบุษกร ถาวรประสิทธิ์และคนอื่นๆ (2553) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณลุ่มแม่น้ำทะเลสาบสงขลา ผลการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษาเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

5. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของชิษณุชา ปานศิริ (2552) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา เขตเทศบาลเมือง จังหวัดเพชรบุรี ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพที่ต่างกันจะมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดเพชรบุรี ทั้งในภาพรวมและรายด้านต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนวดี จุลพันธุ์ (2547) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในท้องถิ่น กรณีศึกษา เกาะล้าน จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า

ปัจจัยด้านอาชีพ มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และจากผลการศึกษามีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ตลาดชุมชนชาวมอญ หมู่ที่ 7 ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่าประชาชนที่มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมส่วนมากเป็นประชาชนที่มีอาชีพที่มีความเกี่ยวเนื่องและใกล้ชิดกับการท่องเที่ยวและขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชนโดยตรง

6. ประชาชนที่มีระยะเวลาอาศัยในพื้นที่ต่างถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนวดี จุลพันธุ์ (2547) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในท้องถิ่น กรณีศึกษา เกาะล้าน จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษพบว่า ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยการมีส่วนร่วมในการวางแผน และการติดตามประเมินผล พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น โดยปัจจัยที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุด 3 อันดับ คือ การร่วมวางแผนเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน การประเมินความเหมาะสมของการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชน และการติดตามผลดี-ผลเสียที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชน ดังนั้นการมีส่วนร่วมในการวางแผนเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเปิดกว้างทางความคิดเห็นและการเสนอแนะเช่น อาจมีการเปิดโอกาสให้ชุมชนจัดทำแผนการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชนและเสนอต่อภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การประเมินความเหมาะสมของการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการพัฒนาตัวชี้วัดในการประเมินความเหมาะสมของโครงการต่างๆ โดยยึดหลักของประชาชนในการประเมิน และการติดตามผลดี-ผลเสียที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชน ภาครัฐและชุมชนต้องส่งเสริมให้มีการจัดประชุมในชุมชนเรื่องการท่องเที่ยว ให้มีการนัดประชุมสมาชิกในชุมชน หรือจัดสัมมนาให้ความรู้กับชาวบ้านเพื่อเพิ่มศักยภาพในการให้ความรู้และรักษาขนบธรรมเนียม นอกจากนั้นชุมชนต้องมีการถ่ายทอดศิลปะ วัฒนธรรมของชาวมอญให้กับคนรุ่นใหม่ จะทำให้ทุกคนในชุมชนเข้ามามีบทบาทในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมร่วมกัน เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนให้เป็นจุดสนใจของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ รวมทั้งภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ทั่วถึงท้องถิ่นมากที่สุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลส่งเสริมพัฒนาจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ รวมทั้งเปรียบเทียบในมุมมองของนักท่องเที่ยวในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและเชิงวัฒนธรรม
2. ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในการศึกษาต่อไปควรเพิ่มการวิจัยเป็นการพูดคุยถึงประเด็นปัญหาหรือการประชุมกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกที่เป็นจริงและชัดเจนมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน(มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์). (2551). ศูนย์บริการประชาชน สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี.
- เจมส์ เครย์ตัน. (2551). *คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน: การตัดสินใจที่ดีกว่าโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม*. แปลโดย วันชัย วัฒนศัพท์; ถวิลวดี บุรีกุล และ เมธิศา พงษ์ศักดิ์ศรี. พิมพ์ครั้งที่1. ขอนแก่น: ศรีภักดิ์ ออฟเซ็ท.
- จุฬา ศรีบุตตะ. (2554). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบโฮมสเตย์ ชุมชนบ้านโคกโก่ง ตำบลกุดหว้า อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ชีษณุชา ปานศิริ. (2552). *การมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา เขตเทศบาลเมือง จังหวัดเพชรบุรี*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร. สืบค้นเมื่อ 4 พฤษภาคม 2558, จาก http://dric.nrct.go.th/bookdetail.php?type=1&book_id=213675
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2552). *พลวัตการมีส่วนร่วมของประชาชน : จากอดีตจนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550*. พิมพ์ครั้งที่1. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า. บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา; และ เพ็ญศิริ ศรีคำภา. (2557). *การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน*. พิมพ์ครั้งที่2. นนทบุรี: ธรรมสาร.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และ ถวิลวดี บุรีกุล. (2549). *ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม*. พิมพ์ครั้งที่2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- บุษกร ถาวรประสิทธิ์; และคนอื่นๆ. (2553). *โครงการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา*. มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- พาลาณ สิงห์เสนี; และคณะ. (2545). *การมีส่วนร่วมเพื่อคุณภาพชีวิตของชุมชนและการพัฒนาที่ยั่งยืน กรณีศึกษาการแก้ปัญหาสารพิษในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด*. สถาบันพระปกเกล้า.
- พิเชษฐ ไพบูลย์ศิริ. (2544). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ศึกษาเฉพาะกรณี ชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

มยุรี อนุมานราชธน. (2549). นโยบายสาธารณะ *Public Policy*. พิมพ์ครั้งที่2.

กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2526). หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: ไทยอนุเคราะห์ไทย.

รัตนวดี จุลพันธุ์. (2547). การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนใน

ท้องถิ่น กรณีศึกษา เกาะล้าน จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ สค.ม.(สิ่งแวดล้อม)

มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.

ศุภชัย ยาวะประภาษ. (2554). นโยบายสาธารณะ. พิมพ์ครั้งที่9. กรุงเทพฯ:

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิริพร ศรสัมพันธ์. (2548). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ศึกษา

เฉพาะกรณีเทศบาลนครปฐม. สารนิพนธ์ รป.ม.(นโยบายสาธารณะ). กรุงเทพฯ:

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ศิริกุล กลวิวัฒน์. (2546 มิถุนายน). การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นอย่างไร.

วารสารพัฒนาชุมชน. 42(6): 19-21.

สุธรรม เลิศพงษ์ประเสริฐ และ ธนาชัย สุขวณิช. (2556). ทฤษฎีและแนวคิดรัฐนโยบาย

สาธารณะ. พิมพ์ครั้งที่1. กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ลเอ็ดดูเคชั่น.

สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์ และ อนรรักษ์ อนันทนารถ. (2555). นโยบายสาธารณะ.

พิมพ์ครั้งที่1. กรุงเทพฯ: เวิลด์เทรดประเทศไทย.

อรทัย ก๊กผล. (2546). *Best Practices* ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. พิมพ์ครั้งที่1.

นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.

อรทัย ก๊กผล. (2552). คู่มือ คู่มือ การมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับผู้บริหารท้องถิ่น.

พิมพ์ครั้งที่1. กรุงเทพฯ: ส เจริญ การพิมพ์.

อลิสรา รามโกมุท. (2556). วิธีชีวิตชาวมอญเกาะเกร็ด เต่าเผาโบราณ: เปรียบเทียบระหว่างเต่า

หลังเต่าที่เกาะเกร็ดกับเต่าทุเรียนที่เมืองศรีสัชนาลัย. พิมพ์ครั้งที่1. กรุงเทพฯ:

ไอลีเดีย สแควร์.

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
ตลาดชุมชนชาวมอญ หมู่ที่7 ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
ตลาดชุมชนชาวมอญ หมู่ที่ 7 ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

แบบสอบถามชุดนี้ จัดทำขึ้นสำหรับใช้ประกอบการศึกษาหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จัดทำเพื่อศึกษาลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนและปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของตลาดชุมชนชาวมอญ หมู่ที่ 7 ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เพื่อนำผลจากการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและเป็นประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นต่อไปในอนาคต

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง ตามความเป็นจริงหรือตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. อายุ

☐ ต่ำกว่า 20 ปี

☐ 21-30 ปี

☐ 31-40 ปี

☐ 41-50 ปี

☐ 51 ปีขึ้นไป

3. การศึกษา

☐ ประถมศึกษา

☐ มัธยมศึกษาตอนต้น

☐ มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า

☐ อนุปริญญาหรือเทียบเท่า

☐ปริญญาตรี

☐ สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

☐ ข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจ

☐ พนักงานบริษัทเอกชน

☐ เกษตรกร

☐ ธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย

☐ นักเรียน / นักศึกษา

☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5. ท่านอาศัยอยู่ในพื้นที่ หมู่ที่ 7 ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เป็นเวลานานเท่าใด

☐ ต่ำกว่า 5 ปี

☐ 5 – 10 ปี

☐ 11 – 15 ปี

☐ 16 – 20 ปี

☐ 20 ปีขึ้นไป

6. เชื้อชาติ

☐ ไทย ☐ มอญ ☐ จีน ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ตามความเป็นจริงหรือตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

5	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด
4	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมมาก
3	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง
2	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมน้อย
1	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับการมีส่วนร่วม				
	5	4	3	2	1
ส่วนร่วมในการวางแผน					
7. ท่านได้เข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนมากแค่ไหน					
8. ท่านร่วมวางแผนเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนมากแค่ไหน					
9. ท่านได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนมากแค่ไหน					
ส่วนร่วมในการปฏิบัติ					
10. ท่านเข้าร่วมกิจกรรมสืบสานวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนมากแค่ไหน					
11. ท่านมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมากแค่ไหน					
12. ท่านมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาการท่องเที่ยวในชุมชนมากแค่ไหน					

ส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์					
13. ท่านได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนมากแค่ไหน (รายได้, ความรู้ ฯลฯ)					
14. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนทำให้ชุมชนเกิดความรัก ความสามัคคีมากแค่ไหน					
15. ท่านมีความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์วัฒนธรรมของชุมชนมากแค่ไหน					
ส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล					
16. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลความก้าวหน้าของการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนมากแค่ไหน					
17. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามผลดี-ผลเสียที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนมากแค่ไหน					
18. ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินความเหมาะสมของการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนมากแค่ไหน					

ตอนที่ 3 สรุประดับการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยรวมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ☒ ลงใน ☐ โดยเลือกระดับการมีส่วนร่วม

ตั้งแต่ 1 (น้อยที่สุด) - 10 (มากที่สุด) ตามความเป็นจริงหรือตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

สรุประดับการมีส่วนร่วมโดยรวม									
19. โดยรวมท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมากน้อยเพียงใด โปรดเลือกระดับการมีส่วนร่วมตั้งแต่ 1 (น้อยที่สุด) - 10 (มากที่สุด)									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในพื้นที่ตลาดชุมชนชาวมอญ หมู่ที่ 7 ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

.....

.....

.....

.....

.....

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวเกษรา ขวรงค์ชัย
วันเดือนปีเกิด	7 มกราคม 2533
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	90/20 ม.9 ถ.บางกรวย ไทรน้อย ต.บางเลน อ.บางใหญ่ จ.นนทบุรี 11140

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2554

ปริญญาตรีศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.)

สาขาภาษาอังกฤษ

จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พ.ศ.2558

ปริญญาโทรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.)

สาขาวิชานโยบายสาธารณะ

จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

